

Slovenski ČEBELAR

letnik CXIX • julij-avgust 2017 **7-8**

Dan čebelarjev na
55. sejmu AGRA
v nedeljo, 27. 8. 2017

- Kako medonosna čebela varuje zalego pred pregrevanjem
- Setev facelije na njivskih površinah
- Preprečevanje in ukrepanje ob ropu čebel

26. - 31. 8. 2017, Gornja Radgona**VABLJENI NA OCENJEVANJE MEDU Z MEDNARODNO UDELEŽBO POD OKRILJEM SEJMA AGRA!**

Ne zamudite datumov za potrditev svoje odličnosti:

- 28. julij: rok za prijavo vzorcev na ocenjevanje,
- do 2. avgusta, vsak delovni dan med 7.00 in 16.30: rok za dostavo vzorcev,
- 8. avgust: ocenjevanje medu z mednarodno udeležbo,
- 26. - 31. avgust: promocija ocenjenih izdelkov na 55. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA
- 27. avgust: dan čebelarjev, slavnostna razglasitev rezultatov in podelitev priznanj

Za vse dodatne informacije vam je z veseljem na voljo: Boris Nicolas Erjavec, tel. 02/ 5642 115, boris.erjavec@pomurski-sejem.si

AGRA, MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM, 55-IČ SVEŽ V MEDNARODNEM LETU TRAJNOSTNEGA TURIZMA ZA RAZVOJ!

Jubilejni, 55. sejem AGRA, največji in najpomembnejši kmetijsko-živilski sejem v Srednji Evropi, bo tudi letos postregel s številnimi novostmi razstavljalcev na področju kmetijstva in živilstva, z atraktivnimi razstavami kmetijskih živali in z vzorčnimi rastlinskimi nasadi. Od sobote, 26., do četrтка, 31. avgusta 2017, se bo v Gornji Radgoni pod sloganom »Tradicionalno svež!« predstavilo preko 1700 razstavljalcev iz 30 držav. Ključni dogodek, ki bo obeležil sejem v letu 2017, bo srečanje skupine držav Srednje in Vzhodne Evrope ter Kitajske 16 + 1. Pomembno poslanstvo mehanizma, ki ga na področju kmetijstva in gozdarstva vodi ravno Slovenija, je spodbujanje trajnostnega in večnamenskega upravljanja gozdov, razvoja zelenega gospodarstva in ekološke kulture, kar bodo tudi pomembni poudarki v razstavnem in strokovnem sejemskem programu. Posebna pozornost sejma AGRA bo namenjena mednarodnemu letu trajnostnega turizma za razvoj, hrani iz naše bližine, trajnostnemu kmetovanju in gospodarjenju z gozdovi ter kmetijski tehniki za visoko učinkovito in trajnostno kmetovanje. Država partnerica bo Kitajska, z državnimi in pokrajinskimi predstavitevami se bodo predstavile številne druge države in regije. Ob navedenem pa bo seveda AGRA predstavljala vodilne svetovne blagovne znamke kmetijske in gozdarske mehanizacije, novosti na področju opreme in sredstev za pridelavo človeku in okolju prijaznih živil ter vrhunske pridelke, prehranske izdelke, jedi, vina in proizvode slovenske živilsko predelovalne industrije in dopolnilne dejavnosti kmetij. Na razstavnih prostorih, z razstavami, s svetovanji ter s strokovnimi dogodki se bodo predstavile najvidnejše državne, zbornične, gospodarske in strokovne institucije. Sejem bodo oživele predstavitve avtohtonih živali, govedi, konjev, prašičev in drobnice v hlevih in maneži, predstavitve čebelarstva, malih živali ter rib v ribniku. Organizirane bodo zanimive delavnice in vodeni ogledi na osrednjem sejemskem vrtu, na permakulturnem in demonstracijskem vrtu ter v trajnih nasadih hmelja, slovenskega trsnega izbora, starih sort jablan in v gozdno-parkovnem nasadu. AGRO bodo spremljali tehtni strokovni posveti, pomembna poslovna druženja, stanovska in družabna srečanja ter tržnice, pokušnje, tekmovanja in zabavni dogodki.

DRŽAVNA RAZSTAVA ČEBELARSTVA

Čebelarstva zveza Slovenije, Zveza čebelarških društev Pomurja in Javna svetovalna služba v čebelarstvu pripravljajo državno čebelarstvo razstavo s prikazi in prodajo medu in izdelkov iz medu, literature, panjev in opreme za čebelarje ter degustacije medenega peciva in medu. Slovenski med in čebelje pridelke bo moč tudi kupiti. Na Dan čebelarjev v nedeljo, 27. 8. 2017, bodo podeljena priznanja najboljšim iz mednarodnega ocenjevanja medu, dogajanje pa bodo okrepila tudi strokovna srečanja.

STROKOVNO ČEBELARSKO DOGAJANJE V NEDELJO, 27. 8. 2017

10.00 - 11.00 / dvorana 1

Svečana razglasitev rezultatov in podelitev priznanj ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo

11.15 - 12.30 / dvorana 2

Strokovna razprava ČZS, JSSČ o sistematičnem mentorskem vodenju čebelarjev začetnikov v čebelarških društvih

Organizator: Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu

12.30 - 13.45 / dvorana 2

Strokovna razprava: Pomen sejanja sončnic, projekt »Kar sejemo, to žanjemo«

Organizator: Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu

Vljudno vabljeni!

Spoštovane čebelarke, cenjeni čebelarji!

Prva polovica leta je minila, kot bi trenil. Ozrmo se nazaj, kaj smo doslej naredili, in pogledimo, kaj nas čaka še pred koncem sezone.

Spomladi smo bili pridni, naredili smo vse tako, kot je treba. Če je bilo tako, smo v poletje stopili z močnimi, razvitimi družinami, ki nam na pašah polnijo medišča. Nekateri čebele peljemo na paše, drugi čebelarimo doma. Pridelali smo že nekaj medu, nekaj bodo čebele še nanesele, če bo le vreme uslišalo naše želje. Stojišča in čebelnjake smo uredili, pospravili in naredili napajalnike, kjer je to potrebno.

Prihaja poletje, čas za dopust in izlete. Kaj pa čebele? Bodo šle na dopust, tako kot čebelarji? Nikakor ne, zato moramo poskrbeti zanje. Čebelar se mora do čebel odgovorno obnašati celo leto. Vsako obdobje zahteva določene dejavnosti, ki morajo biti opravljene, sicer je hitro kaj narobe. Pojdimo po vrsti.

Čebelam moramo vedno zagotoviti zadovoljivo količino hrane. Po mojih izkušnjah in izkušnjah mnogih čebelarjev je pomanjkanje hrane pomemben razlog za padce družin. Zaradi pomanjkanja hrane matica omeji zaleganje ali celo preneha zalegati. Takrat imajo varoje lahko delo. Relativno veliko število varoj uniči še tisto malo zalege. Običajno so to že zimske čebele in oktobra najdemo samo še prazne panje. Ko točimo, v plodišču obvezno pustimo medene sate čebelam ali vzdržujemo celoten medeni venec. Med posameznimi pašami po potrebi krmimo. Pri vseh vrstah dodajanja hrane (sladkorja) pazimo, da sladkor ne pride v med. Po zadnjem točenju, ko ne bo več paše, pa je prvo delo dodajanje hrane.

V poletni vročini je nujno zagotoviti dovolj vode v primernih napajalnikih. Posebej v brezpašnih obdobjih je oskrba z vodo nujna, da lahko čebele hladijo panje. Ne pozabimo na vodo tudi v gozdovih na gozdnih pašah. Poletno iskanje gozdne paše je nikoli končana zgodba. Zanimivo se mi zdi, da srečam na delavnicah za gozdno medenje stare prevaževalce, ki jih vedno znova zanima, kje in kako bi našli dobro pašo.

Urejen čebelnjak in okolica čebelnjaka sta ogledalo čebelarja. Razmetana in umazana oprema, zgrizeno satje z ličinkami in nepokošena okolica kažejo na nemarnega čebelarja. Od takega se kupci hitro odvrnejo. Okoli čebelnjaka namestimo pasti za ose in sršene, ki jih redno obnavljamo.

Točenje je praznik, ki se konča šele, ko skrbno operemo vso opremo in posodo ter pospravimo satje nazaj k čebelam ali v hladilnico. Načrtujemo postavitev hladilnice, če je še nimamo. Satje je izredno dragoceno. Čebelarimo tako, da točimo med samo iz nezaleženega satja. Če smo doslej delali tako, da so bili zaleženi sati v medišču, takoj spremenimo tehnologijo, da do tega ne bo več prihajalo.

Poleti opazujemo družine in ocenjujemo njihovo kakovost. Če imamo veliko rezervnih družin, ni težko izločiti slabičev ali zamenjati matic v družinah, kjer se pojavljajo rumeni obročki. Matice zamenjamo tudi zelo agresivnim družinam. Res smo čebelarji v glavnem bolj navajeni na pike, vendar nas prav tako bolijo in skelijo. Delo s hudimi čebelami je zamudno, saj zahteva več zaščitnih sredstev, s katerimi je težje delati.

Po koncu paše, običajno kostonjeve, preuredimo plodišča za zimo. Čebele začnemo takoj krmiti in tretirati proti varojam. Uporabimo učinkovita registrirana sredstva. Zavedajmo se, da med uživamo sami, naši najbližji, prijatelji in naši kupci, zato uporabimo sredstva, ki ne puščajo ostankov v medu. Posebej poudarjam, da v času tretiranja mediščno satje nima česa iskati v panju, kasneje pa plodiščno satje z ostanki akaricidov ne sodi v medišča.

Če se vrnem k zasluženemu dopustu, je prav, da si ga privoščimo, vendar je treba prej poskrbeti za čebele. Zelo dobro pa je imeti tudi nekoga, ki bo v času odsotnosti kontroliral stanje in po potrebi kaj postoril, nalil vodo v napajalnik, ogrebel nenadejan roj, v sili nalil raztopino v pitalnike ali pa samo preveril, če je vse v najlepšem redu.

Vsem čebelarjem želim prijeten oddih in uspešno čebelarjenje. Naj medi!

Dušan Skok, član komisije UO ČZS za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano

KAZALO

UVODNIK

Dušan Skok 190

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Slavko Lešek: Tehnologija čebelarjenja v nakladnem panju od točenja medu do zamitve 191

Vladimir Fajdiga: Kako medonosna čebela varuje zalego pred pregrevanjem ... 194

Marko Borko: Preprečevanje in ukrepanje ob ropu čebel 195

Janez Gregori: Matica se je spridila 196

Peter Pribožič: Setev facelije na njivskih površinah 197

Aleš Bozovičar: Povzetek strokovne razprave o prevozu čebel na pašo 198

Mag. Miha Štular: Pestrost nabranega cvetnega prahu v različnih razmerah čebelarjenja 199

Dr. Danilo Bevk: Čebele kot »mali letiči zdravniki« (I. del) 201

Franc Šivic in Vladimir Fajdiga: Novice iz sveta 202

DELO ČEBELARJA

Jože Sever: Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu 204

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Prof. dr. Andrej Šalehar: Objave pred izidom prve Janševe knjige Razprava o rojenju čebel v letu 1771 in po njem 206

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV 208

OVBESTILA ČZS 209

OGLASI 214

V SPOMIN 219

INDEKS

EDITORIAL

Dušan Skok 190

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Slavko Lešek: The technology of beekeeping in box hive from honey extraction to winter preparation 191

Vladimir Fajdiga: How does the honey bee protect the brood from overheating 194

Marko Borko: Prevention and action at honeybee robbing 195

Janez Gregori: Queen went bad 196

Peter Pribožič: Sowing phacelia on arable land 197

Aleš Bozovičar: Summary of the round table on the transportation of bees to forage 198

Miha Štular, MSc: Variety of accumulated pollen in different conditions of beekeeping 199

Danilo Bevk, DSc: Bees as »little flying doctors« (part I) 201

Franc Šivic and Vladimir Fajdiga: World news 202

BEEKEEPER'S WORK

Jože Sever: Beekeeper's tasks in July and August 204

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Prof. Andrej Šalehar, DSc: Announcements before the outcome of the first Janša's book Discussion on the swarming of bees in 1771 and after it 206

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS 208

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 209

ADS 214

IN MEMORIAM 219

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://ecelebar.czs.si/User/Login?returnUrl=/

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:

Vlado Auguštin: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si

Aleš Bozovičar: 01/729 61 12, 030/604 015, ales.bozovicar@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko

Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si

Nataša Klemenčič Štrukelj: 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemenc.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane

Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si

Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomas.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicelebar.php

Glasiloslovenskičebelarje ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Janez Gregori, Mira Jenko Rogelj, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk, Franc Šmerc

Urednik

Marko Borko

Uredništvo

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicelebar.php

Lektorica

Mojca Pipan

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarstvom terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost, živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost, živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani:

165 €, četrtnina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtnina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4- do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7800, Tiskano: 27. 6. 2017

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Poleti cvetoče medovite rastline olajšajo premostitev poletnega brezpašnega obdobja. Nominirana fotografija z mednarodnega natečaja čebelarstva fotografije Čebelarstva zveza Slovenije 2017.

Foto: Foto: Janez Žizek, Slovenija

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

2013

2014

2015

2016

2017

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Matej Mandelj, tajnik: 041/337 854, matej.mandelj@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si,

Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarstva knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni dan v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSŠC:

• Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarstvem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarstvem razvojno-zobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.

• Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek, 24. 7. 2017, od 10.00 do 13.00.

• Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarstvem centru Maribor): petek, 14. 7. 2017, od 8.00 do 10.00.

Tehnologija čebelarjenja v nakladnem panju od točenja medu do zazimitve

Članek je nadaljevanje v SČ 4/2017, str. 101, objavljenega članka z naslovom »Tehnologija čebelarjenja v nakladnem panju od izzimitve do točenja«. Nadaljevanje članka daje poudarek na točenje medu in nadaljnje postopke v čebelarjski sezoni!

Nestanovitnost vremena in negotovost paš

Za nami sta maj in junij, v katerih je ob upoštevanju protirojilnih ukrepov, ki sem jih opisal v predhodnem prispevku, glavna skrb točenje medu, ki naj bi se nadaljevalo junija in julija. V zadnjih petih, šestih letih pa je vsaj na našem območju večkratno točenje prej izjema kot pravilo. Čebelarim namreč na območju z veliko gostoto javorja, ki začne mediti konec aprila, medenje pa se v osojnih legah nadaljuje do konca maja. Ob ugodnih letinah se proti koncu nektarnega medenja na cvetovih na listih pojavijo ušice, ki proizvajajo mano, ki jo čebele nosijo v panje. Če mane ni, se medenje prekine do cvetenja širokolistne lipe in nadaljuje na ozkolistni lipi, vendar pa prekinitev med javorjevo in lipovo pašo običajno traja dva tedna. V tem času čebele zgostijo medičino pod 18 % vlage, tako je med zrel in primeren za točenje.

Na mojem ožjem območju ni rastišč kostanja, zato je medenje lipe naša zadnja intenzivna paša. Če pa so vremenski obeti dobri, čebele prepeljemo na višinsko kostanjevo pašo ali pa si na takšni lokaciji uredimo stalno stojišče, kot je v našem primeru. Značilnost višinske kostanjeve paše nad

600 m n. m. je tudi nestanovitno vreme, ki vsekakor ni zaželeno. Vedeti je namreč treba, da je za velike donose na lipovi in kostanjevi paši potrebno vroče in soparno vreme s čim toplejšimi nočmi. Takšen zelen scenarij pa žal ni pogost, zato smo čebelje stojišče postavili na tem območju tudi zaradi velike pestrosti drugih drevesnih vrst, kot so javor, smreka in jelka. Vse drevesne vrste z medenjem pa preko celega leta le zelo redko zatajijo, zato lahko na takšnem območju pričakujemo vsaj eno točenje.

Kljub vsemu pa so nas v daljšem časovnem obdobju presenetila leta, ko smo točili tudi 4x, in to v velikih količinah, tako kot leta, ko smo družine pripeljali iz akacijeve paše in jih nato junija in julija zaradi nestanovitnega in hladnega vremena krmili, da so preživele. Čebelja družina potrebuje za preživetje pet do sedem kg stalne zaloge medu in cvetnega prahu. Zaradi tega lahko trdimo, da je za kakršno koli medenje potreben pravi vremenski cikel, ki ga lahko s primerno tehnologijo, ki sem jo opisal v preteklem prispevku, nadgradimo s polnimi medišči. Ob tem moramo nujno poznati fenološki koledar v naši okolici, ki ga v kombinaciji z ugodno vremensko napovedjo in močnimi družinami lažje obrnemo v želeno medeno bero. V veliko pomoč nam je ob vsem naštetem tudi poznavanje povzročiteljev gozdnega medenja – proizvajalcev mane. Te ušice najdemo največkrat na javorju, smrekah in jelkah, medtem ko sta na smreki prisotna tudi veliki in kasneje mali kapar.

Kljub dobrim obetom pa je morebitno točenje vprašljivo, saj kljub veliko mane na javorju v našem okolišju, ko je bila mana dobesedno polita po listih, te čebele niso nosile v panje. Pridejo tudi leta kot zadnji dve, ko smo doživeli večkratno pomladansko pozebo. V letošnjem aprilu je bila na našem območju petkrat, in ker čebel nismo nameravali prevažati, akacija in lipa pa sta bili močno prizadeti od pozebe, in deloma tudi javor, smo se v zadnji četrtini aprila odločili prodati čebele v obliki ometencev – umetnih rojev. Kot se je izkazalo kasneje, je bila to zelo dobra odločitev, saj je bil to edini dohodek od čebel do nastanka tega prispevka v sredini junija.

Za velike donose na lipovi in kostanjevi paši je potrebno vroče in soparno vreme s čim toplejšimi nočmi.

Deviško satje – prva posoda za med

Samo močne družine napolnijo medišča.

Finančni in trženjski načrt

Ob vsem načrtovanju sezone si je treba postaviti tudi finančni plan za naše čebelarstvo, da bomo po končani sezoni vsaj toliko rentabilni, da bomo ob nujnih stroških, kot so sladkor in zdravila, iztržili tudi za kakšen priboljšek. Večkrat se premalo zavedamo, da so polne posode medu posledica dobre tehnologije, ki pa ob neugodnem vremenu ostanejo prazne. **Zato je treba viře prihodkov poiskati v drugih čebeljih pridelkih ter čebeljih družinah, ometenjih, maticah ...** Pri prodaji teh si iščimo kupce tudi izven svojih meja, kjer bomo naštetu hitreje in dražje prodali, saj Evropa vsako leto potrebuje pribl. milijon čebeljih družin in matic. Za visokokakovostne čebelje pridelke pa je vedno veliko povpraševanja tako doma kot v tujini.

Za takšno trženje bi vsi potrebovali hitro, odzivno združenje proizvajalcev ali zadrugo, ki bi za normalen honorar tržila naše viške v tujini. Sedaj pa se s trženjem ukvarjamo sami in smo eden drugemu navidezna konkurenca, čeprav zaradi svoje majhnosti v vseh izpeljankah te besede to nismo in nikoli ne bomo. Premalo se namreč zavedamo pomena kranjske sivke izven svojih meja.

Glavno merilo za neoporečen in vrhunski med je vsekakor najprej satja, iz katerega točimo, in mora biti vedno in zmeraj samo deviško. Živimo namreč v času velike ponudbe in povpraševanja po vrhunskih čebeljih pridelkih in stare ter nove stranke bomo o nakupu prepričali le z vrhunskim pridelkom. To pa je lahko le med, iztočen iz deviškega satja in napolnjen v nove in čiste kozarce, ki so opremljeni z etiketo in prelepko SMGO ali katero drugo prelepko, ki označuje med višje kakovostne sheme.

Postopki pred točenjem na stojšču in točilnici

Za točenje medu se je treba predhodno pripraviti, da bo delo potekalo hitro in učinkovito. V svoji praksi vsaj 24 ur pred odvzemom mediščnih naklad odvezam maticno rešetko, ki ločuje medišče in plodišče, ter jo nadomestim

Polno mediščno satje, vsakoletna želja

Begalnica, vgrajena v predelno ploščo

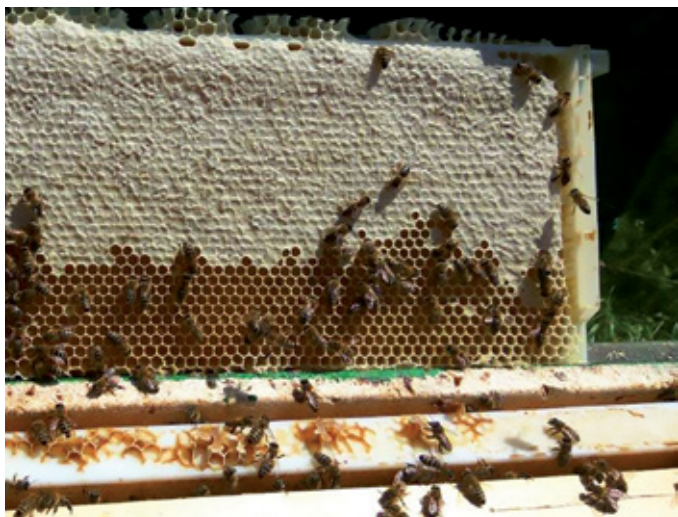
z begalnico. Begalnica ima nalogo osamitve čebel v medišču, zaradi česar se skozi ozke prehode pomaknejo v plodišče k matici. Nekaj malega čebel kljub temu ostane v medišču in jih niti ne odstranimo, če točimo samo nekaj deset naklad. Če pa točimo več kot trideset naklad, preostale čebele iz medišč preprosto odstranimo s puhalnikom za listje. Po odvzemu medu sledita prevoz domov in točenje v točilnici, ki je urejena po standardu HACCP. Med je najbolje čim prej iztočiti, ko je še topel in se posledično boljše cedi iz satja. Iztočeni med nato skozi cedila, s katerim odstranimo grobe voščene delce, pretočimo v skladiščne posode, ki jih skladiščimo do porabe v hladilni komori. Iztočeno satje med pričakovanimi pašami vrnemo družinam v obratnem vrstnem redu, kot smo ga odvezli. Če pa je to naše zadnje točenje v sezoni, mediščno satje skladiščimo v hladilno komoro, kjer bo počakalo do naslednjega leta.

Velik poudarek je treba nameniti točilu. Po svoji izkušnji priporočam najboljše, torej narejeno iz nerjavečega materiala in opremljeno z elektropogonom, opremljeno s programatorjem točenja, na katerem je lahko predhodno naloženih več različnih programov za točenje različnih sort medu. Uporabljam samoobračalno točilo, ki vsebuje

Begalnica, vgrajena med plodišče in medišče

V letih, ko paše zatajijo (pozeba, nestanovitno vreme ...) je prodaja ometencev - umetnih rojev možen vir dohodka.

Med iz satnika iz umetne mase

šest enojnih premičnih kaset. Prednost teh točil je tudi, da lahko v točilo vstavljamo kasete različnih dimenzij. Sam uporabljam točilo, ki lahko vsebuje šest enojnih kaset LR 1/1 mere satnika, te pa lahko preprosto odstranim in jih nadomestim s šestimi dvojnimi kasetami LR 2/3 mere satnikov. Prednost teh točil je tudi v zelo dobrem iztočenju medu brez nepotrebne obrabe satja za točenje na drugi strani sata, kot je to običajno pri tangencialnih točilih. Pri samoobračalnih točilih sate vstavimo v kasete, ki so v mirovanju obrnjene pravokotno na obod točila, med samim točenjem pa se zaradi centrifugalne sile kasete s satjem po širini obrnejo na obod plašča točila. Po delnem iztočenju ene strani satja pa se smer vrtenja obrne v drugo.

V čebelarstvu je poleg panja in satnika treba enako pozornost nameniti tudi točilu, saj so to najpomembnejši posamezni pripomočki v čebelarstvu v daljšem časovnem obdobju in ob tem naložba za uspešno prihodnost, ki se je moramo zavedati že na začetku čebelarstva. Že pred nakupom se moramo odločiti, s kolikšnim številom čebeljih družin imamo namen čebelariti v naslednjem desetletju ali dveh in temu primerno kupiti ustrezno točilo. Veliko ceneje je, da je točilo na začetku čebelarstva predimenzionirano, kot pa da po nekaj letih ugotovimo, da smo kupili premajhno točilo in z njim ozko grlo v procesu točenja.

Po zadnjem točenju

Po odvzemu mediščnih naklad z zadnjim medom v sezoni medišča in begalnice nadomestimo s pitalniki, ki jih še isti dan proti večeru napolnimo s sladkorno raztopino v količini 10 litrov. Po 7–10 dneh sledi tretiranje proti varojam. Po končanem prvem tretiranju pa družine dobijo drugi obrok sladkornega sirupa v količini 10 litrov. Ta postopek na vseh stajiščih izvedemo do 10. avgusta. V zadnji tretjini avgusta sledi drugo tretiranje proti varojam. Po končanem tretiranju v zadnjih dneh avgusta pa družine dobijo še zadnji 10-litrski obrok sladkorne raztopine v sezoni. Pomemb-

no je, da ima vsaka družina v sredini septembra 30 kg pokrite hrane v satju. Tej zimski zalogi dodajo tudi medicino iz bršljana, ki zelo hitro kristalizira. Kljub tako imenovanemu betonu v satju mi ni zaradi tega propadla še nobena družina. Prav tako kristaliziran med v plodišču iz jelke in višinske smreke na Pohorju ni bil nikoli vzrok za padec niti ene same družine. To mi je v preteklosti pokazala lastna praksa, ko sem sredi avgusta s Pohorja pripeljal družine na domače stajišče. Vse družine so imele v plodišču 20–25 kg kristaliziranega medu, ki sem se ga odločil tudi zaradi zelo naporene sezone pustiti čebelarjem ne glede na končen rezultat. Družine sem samo dvakrat tretiral

proti varojam v razmiku 18 dni. Rezultat izzumljenih družin je bil naravnost fantastičen, saj sem te družine izzumlil nadpovprečno živalne, zato sem postopek ponovil še nekajkrat v svoji čebelarji praksi z enakim uspehom.

V drugi polovici septembra je naša poglavitna skrb preprečevanje reinvazije varoj v čebeljo družino, ki se največkrat zgodi zaradi ropa. Rop je najpogosteje težava prepoznano opažene reinvazije, ki je posledica malomarnega in prepozna zdravljenja največkrat bližnjega čebelarja, kar je na žalost tudi slika slovenskega čebelarstva. To se vedno potrjuje naslednje pomlad, ko imamo vedno veliko povpraševanje po čebeljih družinah za čim nižjo možno ceno.

Za panj, satnik, točilo, matico in nasploh vse nam ne sme biti nikoli žal denarja, saj je to naložba za prihodnost.

Vedno zaželeni prizidki v medišču

Če pa med sosodnjimi čebelarji, še bolj pa v celotnem čebelarstvu, prevlada razum in se tretiranja lotimo organizirano, vsi istočasno, rezultat nikoli ne izostane. Posledično bomo naslednje leto kljub morda ne najboljšim vremenskim pogojem na marsikatero presenečenje natočili veliko medu.

Slavko Lešek

slavko.lesek@siol.net

Kako medonosna čebela varuje zalego pred pregrevanjem?

Čebelja družina je v svoji evoluciji izdelala prefinjen mehanizem zaščite svoje zalege pred pregrevanjem; poleg vsem znanega hlajenja z ventiliranjem čebele zmanjšujejo temperaturo v panju tudi tako, da med ždenjem na zalegi omogočajo pregrevanje lastnega telesca ter tako akumulirano toploto oddajajo med prehajanjem na medene in obnožinske sate. Poleg tega pa zalego varujejo pred neposrednim toplotnim sevanjem tudi z oblikovanjem »zaščitnega oklepa«.

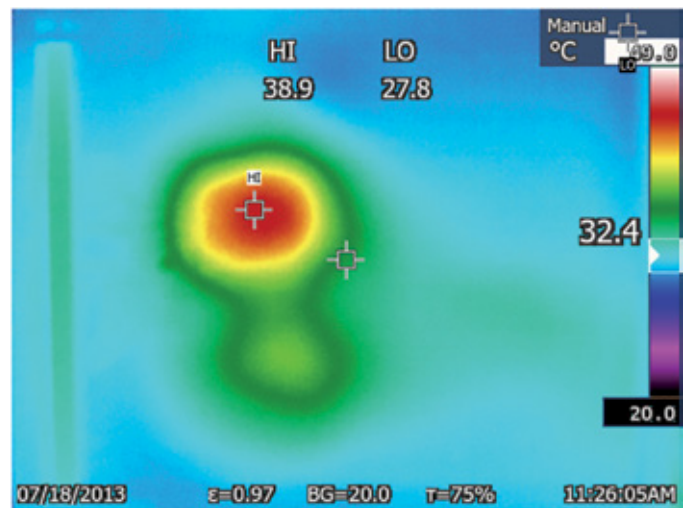
Kako vroče je v poletnih »pasjih dneh« v lesenem, predvsem samostoječem nakladnem panju, ki ni postavljen v ustrezno senco ali umetno osenčen? »Vsekakor prevroče,« pravi ameriški biolog Philip T. Starks z univerze Tufts v Bostonu. Na opoldanskem soncu se kovinske strehe panjev tako segrejejo, da bi na njih lahko pekli palačinke. Če smo neprevidni in posegamo v panje brez rokavic, lahko dobimo celo opekline. Za optimalen razvoj zalege, ki – odvisno od starosti – potrebuje temperaturo od 32 do 36 °C, je pregreta tudi notranjost panja. Ličinke v starosti 4–9 dni so na toploto manj občutljive kot bube v starosti 10–21 dni. Pri obeh stadijih zalege pa temperatura, višja od 36 °C, podaljšuje razvoj ter povzroča deformacije kril, rilčka in žela izlegajočih se čebel, zalega pa lahko tudi odmre.

Da se to ne bi zgodilo, čebele delavke prinašajo v panj vodo, vlažijo satje ter z ventilacijo s krili hladijo zalego. Profesor Starks predvideva, da čebele uporabljajo še bolj izpopolnjeno tehniko uravnavanja optimalne klime v panju.

Ščit pred pregrevanjem zalege

Profesor Starks je s skupino sodelavcev izvajal poskuse, s katerimi je znanstveno dokazal način uravnavanja panjske klime pri medonosni čebeli. Kot je pojasnil, čebele za uravnavanje panjske klime uporabljajo podobno metodo, kot jo poznamo pri krvnem obtoku v človeškem telesu – ta namreč ogreto kri prenese na hladnejša mesta telesa, predvsem v okončine.

Delavke, ki so na zalegi, namerno dopuščajo lastno pregrevanje, nato pa s premikom na medeno satje, na katerem

Infrardeča toplotna slika kontrolnega panja brez čebel. Rdeče in rumene barve kažejo območje s temperaturo nad 37 °C.

se ohladijo, z zalege odstranjujejo odvečno toploto. Starks je v svojem poskusu s posebno grelno lučjo segrel osem družin v opazovalnih panjih (53 cm × 48 cm × 5 cm) iz pleksistekla. V vsakem opazovalnem panju je bilo poleg sata z medom in sata z zalego še 2000–2500 delavk z matico. Za kontrolo je uporabil enake panje s satom zalege in satom medu, vendar brez čebel. Med poskusom so raziskovalci v notranjosti panja merili temperaturne spremembe s toplotnimi tipali, od zunaj pa še z infrardečo toplotno kamero.

Poskus je pokazal, da se delavke ob segrevanju postavijo skupaj in z zadki oblikujejo toplotni ščit, s katerim naj bi zalego zavarovale pred pregrevanjem. Druge delavke se s spodnjim delom telesa pritisnejo ob najbolj ogreto mesto na notranji steni panja, to je med grelnim telesom in zalego, da bi čezmerno toploto absorbirale z lastnim pregrevanjem. V nasprotju z zalego prenesejo odrasle čebele temperaturo do 50 °C.

Delavke prenesejo toploto na medeno satje

Čebele torej pregrevanje panjev in zalege preprečujejo z lastnim pregrevanjem in oblikovanjem toplotnega ščita. Tako temperatura v panjih načelno ne preseže 38 °C, posledica tega pa je, da zalega ni poškodovana. Med poskusom pa se je v kontrolnem panju (s satom medu in satom zalege brez čebel) temperatura povzpela na 43 °C in zalega je propadla.

Slike, nastale s pomočjo infrardeče toplotne kamere, kažejo, kam natančno prihaja toplota v ogrevane panje. Delavke, ki oblikujejo toplotni ščit in nato toploto prenesejo v

Philip T. B. Starks

manj občutljivo medeno satje, izmenično opravljajo svojo vlogo »hladilk« panja. Vsako pregreto »hladilko«, ki se je odpravila na hlajenje na medeno satje, takoj nadomesti nova delavka in prevzame njeno vlogo.

Ko je raziskovalna skupina ob koncu poskusa izključila vir toplote, se je temperatura v naseljenih poskusnih panjih zaradi omenjenega sistema čebel za uravnavanje temperature v 10 minutah znižala na optimalnih 36 °C, nasprotno pa so v kontrolnem panju brez čebel po 10 minutah še vedno izmerili previsokih 40 °C.

Kljub vsemu je dolžnost vsakega čebelarja, da v »pasjih« poletnih dneh čebelam zagotovi ustrezno naravno ali umešno senco in vir čiste vode.

Jürg Vollmer

Prevod in priredba: Vladimir Fajdiga

Vir:

Vollmer, J. (2015): Honigbienen schützen ihre Brut mit raffinierter Klimatechnik. Schweizerische Bienenzeitung, št. 7, julij 2015, str. 11.

Preprečevanje in ukrepanje ob ropu čebel

V zadnjih letih smo v *Slovenskem čebelarju* objavili več člankov o preprečevanju ropa čebel in ukrepih v primeru, ko se zgodi. V nadaljevanju na kratko povzemamo ključne ukrepe in vabimo k branju izvornih člankov, ki so navedeni v spodnjem okvirčku.

Zavedati se moramo, da rop v večini primerov povzroči čebelar sam z nepravilnim ravnanjem. Nekateri čebelarji, žal, pojave ropanja rešujejo tudi z metodami in sredstvi, ki nikakor ne spadajo v čebelarstvo. Če smo izzvali rop, splošne rešitve ni, zato storimo vse, da se to ne zgodi.

- Pri krmljenju in zatiranju/zdravljenju sta zelo pomembni medsebojno obveščanje in sočasno ukrepanje okoliških čebelarjev, saj s tem zmanjšamo možnost ropov in reinvazij varoj.
- Vse satje in kar ima vonj po medu, pospravimo tako, da je za čebele nedostopno.
- Po morebitnem točenju vračajmo iztočene sate v panje samo pozno zvečer.
- Izogibajmo se preseljevanju čebel v druge panje, narejanju narejencev in odpiranju panjev sredi poldneva.
- Oblikujmo manjše čebelnjake, tako da pasišče ni prezasedeno in da se ne pojavi pomanjkanje hrane.
- Poskrbimo za večjo razdaljo do sosednih čebelnjakov.
- Vzrejjamo močne, zdrave in živalne čebelje družine.
- Slabiči, brezmatične ali trotove družine so lahek plen za roparice. Takšnih družin ne zazimujemo. Mlada

matica preprečuje ropanje zaradi intenzivnejšega odajanja feromonov.

- Panje odpirajmo le, če sumimo, da z družino ni vse v redu. Čim manj vznemirjajmo čebele.
- Med pregledi moramo biti hitri, da ne izzovemo ropa. Opravila izvajajmo zjutraj oz. zvečer ob hladnem ali deževnem vremenu.
- Zapirajmo nepotrebne odprtine v panjih, skozi katere bi roparice lahko vdrle v panj.
- Krmimo šele, ko se stemni.
- Dodajajmo le toliko hrane, kolikor je predelajo do jutra.
- Preverimo tesnjenje pitalnikov in preprečujmo razlivanje sladkorne raztopine pri dodajanju. Če do tega vendarle pride, pobrišimo z mokro krpo in izdatno zalijmo z vodo, da sladkor čebelam ni zaznaven.
- V AŽ-panjih uporaba pitalnikov z uporabo plastenkov zmanjšuje možnost ropa, krmljenje je možno tudi podnevi.
- S setvijo in zasajevanjem medovitih rastlin izboljšajmo pašo v brezpašnem obdobju. Čebele ne bodo mislile na ropanje, če bo v naravi vedno kaj cvetelo.
- Žrela panjev zožimo na velikost ene ali dveh čebel oz. uporabljajmo t. i. predor, ki ga vstavimo v odprtino žrela.
- Stalno spremljajmo stanja v čebelnjaku po končanih pašah.

V branje priporočamo*

Auguštin, V. (2016): Krmljenje čebeljih družin v AŽ-panju, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 257.

Auguštin, V. (2014): Pregled čebeljih družin in priprava na prezimovanje, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 238.

Auguštin, V. (2013): Preprečevanje čebeljega ropa, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 232.

Borštnik, B. (2012): Čebelarjeva opravila v septembru, v: *Slovenski čebelar*. št. 9, september, str. 282.

Hrastelj, M. (2015): Mesečna opravila v juliju in avgustu, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 249.

Justinek, J. (2016): Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 262.

Podrižnik, F. (2013): Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 239.

Smrdelj, A. (2014): Čez poletje nikakor ne smemo pozabiti na vodo!, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 251.

Smrdelj, A. (2014): Pozabimo na letošnjo sezono in se pripravimo na prihodnjo, v: *Slovenski čebelar*. št. 9, september, str. 284.

*Vsi dosedanja letnika *Slovenskega čebelarja* so dostopni v Digitalni knjižnici Slovenije: www.dlib.si.

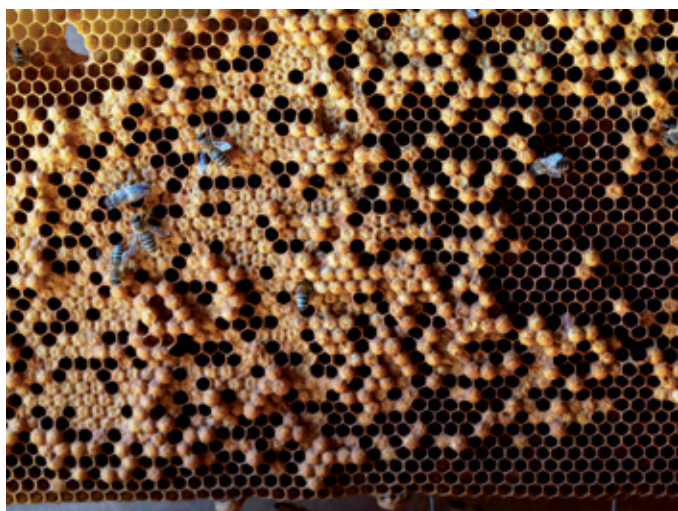
- Če do ropa pride, pred panji vključimo razpršilnik vode oz. škropimo z vodo.
- Panj, ki ga ropajo, preselimo na novo stojišče, na katerem ni drugih čebel.

Zbral in uredil: MB

Matica se je spridila

Pri matičinem zaleganju včasih pride do nepravilnosti, ki se kažejo v tem, da je nekaj narobe z jajčeci. Že v *Sodobnem čebelarstvu I.* (1955, str. 409) lahko beremo o gluhih jajčecih, ko matica pridno zalega, ličinka pa, tik preden bi se tretji dan izlegla, odmre. Tako so v gnezdu vedno samo jajčeca. Piše, da to ni ravno redek pojav, pojavlja pa se pri mladih maticah, ko šele začnejo zalegati. Sam sem imel priložnost videti tako zalego in matico, ko me je pred leti veterinar Borut Preinfalk povabil, da sva šla to pogledat k čebelarju v okolici Ribnice.

Letos pa sem pri svojih čebelah naletel na nekoliko drugačen pojav, ki mi je pri več kot 40-letni čebelarški praksi popolnoma tuj. V čebelje družine posegam čim manjkrat, res samo takrat, ko je treba, ko moram postoriti nekaj nujnega. Zgodaj spomladi bežno pogledam, če imajo družine matice, navadno sate v gnezdu samo malo razmaknem, posvetim z baterijo, in ko vidim zalego, na panj zabeležim, da je vse v redu. Tako sem zabeležil tudi pri družini, ki jo imam že vrsto let na svoji klasični tehtnici za kontrolo donosov. Matica se je sprašila junija 2016 in pridno zalegala, skratka lani je bila to normalna družina. Letos sem iz njenega gradilnega sata 28. aprila odstranil lepo trotovsko zalego. Maja

Na satu sta pomešani čebelja in trotovska zalega.

pa družina ni kazala dobrega razvoja, zato sem se odločil za temeljit pregled – in čakalo me je presenečenje. Zalega je bila na osmih satih. Toda kakšna! Čebelja zalega je bila na vsej površini pomešana s trotovsko, ki je bila večinoma kar v normalnih čebeljih celicah, razpoznavna po izbočenih pokrovčkih.

Matica je bila povsem normalno razvita, na nogah ni bilo videti okvar.

Kaj se je zgodilo z matico? Jajčka so bila vsa normalno pritrjena na dnu celic, vendar, kot kaže, so bila ena oplojena, diploidna, druga pa ne, torej haploidna, in iz teh so se razvijali troti. Poznano je, da se troti lahko razvijajo tudi iz diploidnih jajčec, kot posledica parjenja v sorodstvu, vendar čebele iz njih izležene ličinke že v nekaj dneh odstranijo. Čebelar to prepozna po mnogo praznih celicah v zalegi, pravimo, da je zalega presledkasta. V svojem primeru lahko naredimo zaključek, seveda zelo laičen, da je prišlo pri matici do okvare, zaradi katere ni mogla uravnnavati oplojevanja jajčec.

Matico in zaležene sate sem na začetku junija odstranil. Ker je bilo v družini že veliko izleženih, po velikosti različnih, trotov, sem sate ometel v zaboj, v katerega sem včasih, ko sem bil še registriran vzrejevalec matic, ometal čebele, potrebne za polnjenje plemenilnikov. Potlej sem pa na odprtino za lijak preprosto položil matično rešetko, da so čebele lahko odletele, troti pa so ostali v zabojju. Naslednji dan sem družini dodal sprašeno, »normalno« matico. Družina se sedaj počasi spravlja k sebi, glede tehtanja pa sem se za to sezono obrisal pod nosom!

Janez Gregori

janez.gregori@gmail.com

Setev facelije na njivskih površinah

Facelija je enoletna rastlina, ki izvira iz Amerike. V Evropi smo jo začeli gojiti v 19. stoletju tako na njivah kot na vrtovih. Facelija je kot poljščina pri nas poznana kot posevek za zeleno gnojenje in za čebelarje kot dobra medonosna rastlina. Facelija raste zelo hitro in se močno razvije, zato je ena boljših rastlin za zeleno gnojenje. Je enoletnica, ki ima cvetove značilne svetlo modre do vijolične barve. Rastlina razvije močan in globok koreninski sistem, ki dobro rahlja tla in tudi odžene talne škodljivce, zato jo sejemo tudi z namenom izboljšanja strukture tal.

Setev facelije lahko opravimo že v mesecu marcu ali kot strniščni posevek. Za čebelarje pa bi bilo najbolje sejati v 3-tedenskih presledkih, kar bi nudilo kontinuirano pašo čebelam skozi celo leto in bi bili donosi medu tudi največji.

Na ha površine porabimo od 10 do 12 kg semena. Zemljo za setev moramo skrbno pripraviti, da dobro zakrijemo seme. Značilno za seme facelije je, da če ostane na sončni svetlobi, ne kali. Sejemo do globine 1,5 do 2 cm in po možnosti tudi povaljamo posevek, da pride do boljšega stika z zemljo. Če sejemo s sejalnico, je razmik med vrstami od 12,5 cm. Za kalitev semena je zelo pomembna vlaga, zato so pomladanske setve včasih boljše kot poletne v strnišča, razen če po setvi površino namakamo. Mlade rastline dobro prenašajo nizke temperature, kar se je izkazalo letos, saj posevek

ni pomrznil ob temperaturah $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$ konec aprila. Mlade rastline se po vzniku počasi razvijajo in se ob primerni vlagi dobro ukoreninijo ter se razrastejo v močne razvejane rastline z veliko cvetne površine.

Facelija je pomembna rastlina za zeleno gnojenje, ker se organska masa po zaoravanju v zemlji zelo hitro razgrajuje in izboljšuje teksturo tal. Glede na dobro razvejane rastline se pridela tudi velika količina organske mase, od 3 do 5 ton suhe snovi na ha. Facelija zelo dobro pokrije površino, zato tudi zmanjšuje zapleveljenost tal. Na primerno založenih tleh s hranili pred setvijo tudi ni potrebno gnojenje z mineralnimi gnojili.

Facelija ni zahtevna rastlina in dobro prenaša skoraj vse tipe tal, nekoliko bolj ji ustrezajo lahka tla, ki jih tudi lažje pripravimo za kakovostno setev drobnega semena. V jeseni zaorana njivska površina se zgodaj spomladi najlažje pripravi za kakovostno setev facelije.

Na začetku marca posejana facelija začne cveteti že v mesecu maju in do konca junija cvetenje počasi zaključí. Za čebelarje je facelija zelo zanimiva medonosna rastlina, saj lahko pričakujemo od 100 do 450 kg pridelka kakovostnega medu na ha površine. Donosnost je odvisna od mikro klimatskih razmer, optimalne temperature za medenje so med 16 in $24\text{ }^{\circ}\text{C}$. Na cvetovih facelije je koncentracija nektarja in sladkorja najbolj izražena in čebelam je dnevno najprivlačnejša v času med 11. in 16. uro.

Kombinacija setve facelije na njivskih površinah v mesecu marcu in zaoravanja konec junija (po zaključku cvetenja!) nam omogoča po setvi posejati še ajdo, kot drugo medovito rastlino na isti površini. Na ta način smo na njivski površini poskrbeli za naraven način zatiranja plevela, izboljšali strukturo tal, vnesli v tla veliko organske mase, izboljšali vsebnost humusa v tleh in storili veliko koristnega za oskrbo čebel z nektarjem, sladkorji in cvetnim prahom. Dosežemo pa tudi normalen pridelek semena ajde, ki postaja vedno bolj priljubljena v slovenski kulinariki.

Peter Pribožič

KGZS Zavod Ptuj, Kmetijska svetovalna služba
peter.pribozic@kgz-ptuj.si

Povzetek strokovne razprave o prevozu čebel na pašo

V torek, 25. aprila 2017, smo v prostorih čebelarstva in apiturizma Štefana Šemena pripravili strokovno razpravo o prevozu čebel na pašo. Razprave se je udeležilo več kot 50 udeležencev, ki so aktivno z vprašanji in svojimi izkušnjami tudi sodelovali pri tej vedno bolj aktualni temi.

Najprej nam je **Jure Justinek**, vodja ONS in čebelar, predstavil in opisal pravila o razvrščanju in nameščanju čebel na pašo, kaj moramo upoštevati in na kaj moramo biti pozorni. Tako s strani prevoznikov čebel kot tudi s strani upravljalcev pasišč. Več o tej temi si lahko preberete v SČ 5/2017, str. 136.

V nadaljevanju razprave nam je g. **Stanislav Čiček**, čebelar, predsednik ČD Moravske Toplice in upravljalcev pasišča za to območje, predstavil, kako razmeščanje čebel izvajajo v njihovem društvu. So srednje veliko društvo po številu članov, z 69 člani, ki čebelarijo z 2900 čebeljimi družinami. Letno v povprečju na pašo sprejmejo 44 prevoznikov z 2000 čebeljimi družinami. Čebelarje prevoznike razmeščajo na stalna stojišča za posamezno pašo, seveda z upoštevanjem predpisanih odmikov. Večjih težav pri nameščanju čebel nimajo, po večini ugodijo vsem vlogam za dovoz čebel. Se pa tudi pri njih pojavljajo neplačniki. Tistega, ki ne plača pašnine naslednje leto, ne sprejmejo in ga na ta način sankcionirajo. Pojavljajo se tudi prevozi na črno, ki pripeljejo čebele brez dovoljenja društva in celo brez potrdila o zdravstvenem stanju čebel. Trenutno za takšne premike uradno ni učinkovitega ukrepa, zato jih poskušajo urejati znotraj društva.

Svoj način prevažanja čebel nam je predstavil g. **Štefan Šemen**, ki čebelari s 700 čebeljimi družinami, čebelar,

predsednik ČD Beltinci in upravljalcev pasišč. Večji del družin ima nameščenih v sedmih prevoznih enotah. Uporablja tovornjake, na katerih so stalno nameščeni AŽ-panji. Tovornjake vozi na različne paše po vsej Sloveniji, saj le tako lahko pridobiva sortni med in v čim večji meri izkoristi pašo. Enote namesti na različne lokacije ob začetku medenja določene rastline. Seveda je vse odvisno od stanja rastlin v času cvetenja in vremenske prognoze. G. Šemen je povedal, da lahko pred začetkom sezone načrtuješ, na katere lokacije boš čebele namestil, vendar žal do zadnjega dne pred pričakovanim medenjem ne veš, ali boš premik opravil ali ne. Pri samem premiku je pozoren, na kakšno mesto postavi čebele. Ker čebele izletavajo na obeh straneh kamiona, pazi, da sta izletni strani obrnjeni proti vzhodu in zahodu. Da ga ne postavi na vetrovno, vlažno in zelo senčno mesto. Ob postavitvi kamion uravna in pod kolesa namesti lesene deske, da prepreči ugrez posameznega kolesa. Veliko pozornost nameni čistim vodnim virom, saj si na takšen način prihrani veliko časa pri napajanju čebel. V veliko pomoč mu je tudi čebelarstva tehtnica, ki mu podatke sporoča preko SMS-sporočil. Tehtnice mu morajo poleg teže sporočati tudi zunanjo temperaturo in zračno vlago. Kar je še posebej pomembno in koristno, kadar ima čebele nameščene na gozdnih pašah, predvsem smrekovi in hojevi paši, kjer nekoliko višja vlaga pozitivno vpliva na izločanje mane.

Zadnji, ki je tudi predstavil svoj način opazovanja in nameščanja čebel na pašo, je bil g. **Matjaž Levičar**, čebelar, ki čebelari z manjšimi prevoznimi enotami. Panje ima narejene po principu omar tako, da ima v eni omari šest 11-satnih AŽ-panjev. Na teh omarah ima nameščena kolesa, da jih naklada in razklada ter namešča na terenu. Premika jih s pomočjo kombija na različne lokacije po Sloveniji. Preden se odloči za določeno lokacijo, tam predhodno izvede pregled rastlin, ki bi lahko medile. Če pregled napove dobro medenje, tam namesti panj s tehtnico. Ko in če tehtnica pokaže donose, pa tja pripelje čebelje družine. S takim načinom lahko čebele postavi na dokaj nedostopna mesta in na ta način izkoristi pašo na manjšem območju in ob prisotnosti manjšega števila medovitih rastlin.

Ob koncu razprave o prevozu čebel na pašo smo se vsi strinjali, da največjo težavo predstavljajo tako imenovani prevozi na črno, ko čebelarji prevozniki ne sporočijo svojega premika in čebele namestijo v neposredno bližino drugega stojišča ali čebelnjaka. Zgodí se celo, da za premik nimajo potrdila oz. dovoljenja Nacionalnega veterinarskega inštituta.

Foto: Jure Justinek

V zadnjih letih prevoznikom velike težave povzročajo že sama narava, saj dostikrat do zadnjega dne začetka medenja ne vemo, kam bomo čebele namestili. In letošnje leto to ne velja samo za gozdna medenja, temveč nas je na začetku čebelarstva pašnega leta dobro izigrala že po navadi zanesljiva paša na akaciji.

Po zaključku strokovnega dela nam je g. Šemen še predstavil in pokazal enega od svojih kamionov, na katerem

ima nameščenih 66 10-satnih AŽ-panjev. Za konec se lepo zahvaljujemo vsem udeležencem na tokratni razpravi, še posebej gostom in gostitelju g. Šemenu, ki jo je omogočil in tudi razkazal svoje čebelarstvo.

Povzel Aleš Bozovičar

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

ales.bozovicar@czs.si

Pestrost nabranega cvetnega prahu v različnih razmerah čebelarjenja

Ključno vprašanje v moji magistrski nalogi o razmerah čebelarjenja je bilo, ali lahko različna postavitve satja na hladno in toplo stavbo vpliva na pestrost in količino nabranega cvetnega prahu. Zato sva z mentorjem prof. dr. Jankom Božičem v letih 2009, 2012 in 2014 načrtovala vrsto poskusov smukanja cvetnega prahu na vzorčnih panjih.

V prvi poskus je bilo vključenih deset nakladnih panjev s satniki AŽ-mere – pet na hladno in pet na toplo stavbo. V drugi in tretji poskus so bili vključeni štirje prirejene nakladni panji na štiri sate, in sicer dva panja na hladno in dva na toplo stavbo. V panjih na hladno stavbo so čebele poljubno prehajale na satje, panja na toplo stavbo pa sta bila prirejena tako, da so čebele na satje prehajale zgolj na majhnem delu satja. V prvem poskusu sem poleg pestrosti in količine nabranega cvetnega prahu kot odvisni spremenljivki spremljal še zvezo med površino nepokrite čebelje zalege ter količino in pestrostjo nabranega cvetnega prahu, v tretjem poskusu pa sem ugotavljal še zvezo med plesnim sporazumevanjem čebel, izraženim v številu čebel plesalk na posameznem satju, ter pestrostjo in količino nabranega cvetnega prahu. V vseh treh poskusih so bili panji postavljeni v parih: panj na toplo stavbo skupaj s panjem na hladno stavbo. Na žrela panjev sem namestil osmukanike cvetnega prahu ter ga med posameznimi poskusi v določenih obdobjih ali vsak dan odvezemal posameznim čebeljim družinam. Cvetni prah osmukanec sem posušil, ga ročno in s pomočjo računalniškega programa FijiImageJ sortiral po barvah, vzorce pa sem tudi stehtal. Pridobljene podatke sem uporabil za statistično analizo.

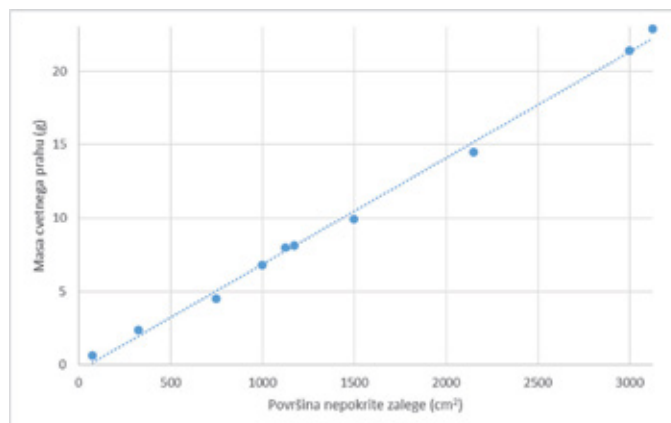
V prvem poskusu sem statistično izračunal visoko pozitivno zvezo med količino nabranega cvetnega prahu in površino nepokrite zalege ($p < 0,0001$). Prav površina nepo-

krite zalege v panju je namreč ključni mehanizem, ki v čebelji družini sproži potrebo po nabiranju cvetnega prahu.

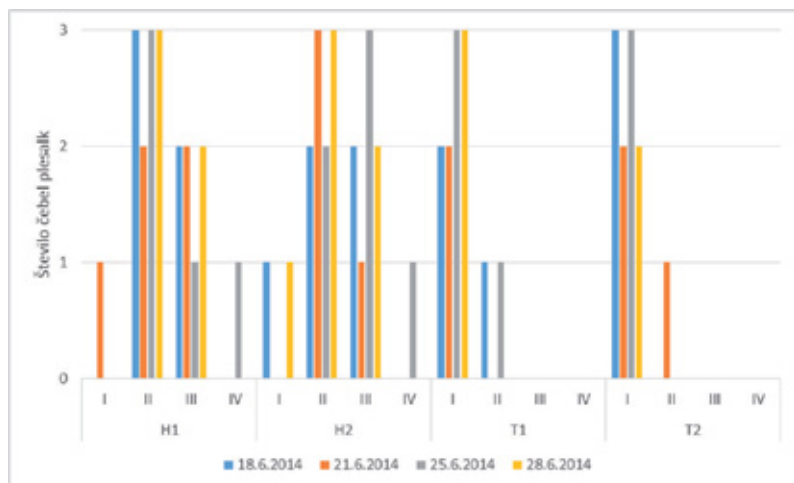
V tretjem poskusu sem poleg ugotavljanja vpliva orientacije satja na pestrost in količino nabranega cvetnega prahu spremljal tudi število čebel plesalk na posameznem satju v posameznih panjih. Pri panjih na hladno stavbo (H1 in H2) sem čebele plesalke opazil predvsem na satih II in III, v dveh primerih sem po eno čebelo plesalko opazil tudi na satih I in IV. Pri panjih na toplo stavbo sem plesalke opazil predvsem na prvem satju, v treh primerih pa sem po eno čebelo plesalko opazil tudi na drugem satju. Rezultati pojasnjujejo moje domneve, da gre v panjih na toplo stavbo za enotnejše sporazumevanje o najdišču čebelje paše, zato je tudi pestrost nabranega cvetnega prahu manjša.

Pri ugotavljanju vpliva orientacije satja na pestrost in količino nabranega cvetnega prahu sem izračunal statistično značilno razliko ($p = 0,0001$) med količino nabranega cvetnega prahu kot odvisno spremenljivko ter orientacijo

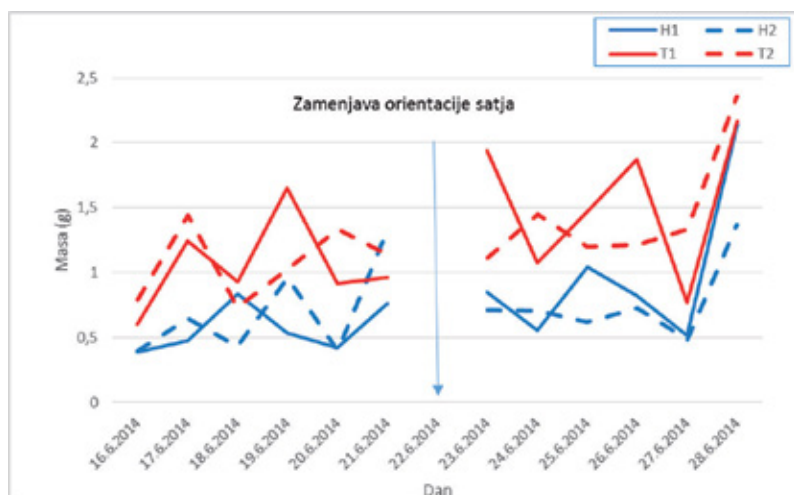
Več nepokrite zalege pomeni, več nabiranja cvetnega prahu.

Slika 1: Povezava med površino nepokrite zalege in maso nabranega cvetnega prahu v enem dnevu

Slika 2: Število čebel plesalk na posameznem satu v posameznih panjih

Slika 3: Razlika v masi nabranega cvetnega prahu v posameznih panjih v gramih

satja kot sistematskim vplivom v modelu. Čebele v panjih na toplo stavbo so nabrale večjo količino cvetnega prahu. Te čebele so nabirale enotnejši cvetni prah, zato so ga nabrale več, čebele v panjih na hladno stavbo pa so nabirale pestrejši cvetni prah, zato so ga nabrale manj.

V prvem delu poskusa na Sliki 3 sta bila panja 1 in 2 v hladni stavbi ter panja 3 in 4 v topli stavbi, v drugem delu pa je bila njihova vloga obrnjena.

Na podlagi poskusov zbiranja cvetnega prahu osmukanca v različnih postavitvah satja na hladno in toplo stavbo, opravljenih v okviru magistrskega dela, sem ugotovil:

- Nabiranje cvetnega prahu je odvisno od površine nepokrite zalege v panju. Kolikor več je v panju nepokrite zalege, toliko večje količine cvetnega prahu čebele prinašajo v panj.
- Pestrost in količina nabranega cvetnega prahu se razlikujeta glede na orientacijo satja. V panjih na hladno stavbo čebele zaradi svojega razpršenega gibanja po satju v panj prinašajo majhne količine pestrejšega cvetnega prahu, tiste v panjih na toplo stavbo pa nabirajo večje količine enotnejšega cvetnega prahu.
- Po obdobju deževnega vremena se poveča količina nabranega cvetnega prahu. Ne glede na vreme matica v panju zalega v dokaj enakomernem tempu, pašne čebele pa ob deževnem vremenu ne izletavajo in v panj ne prinašajo svežega cvetnega prahu. Zaradi tega se ob prvem možnem izletnem dnevu poveča količina nabranega cvetnega prahu za oskrbo čebelje zalege.
- Med čebeljimi družinami obstajajo pri nabiranju cvetnega prahu razlike v izbiri medovitih rastlin. Na to vplivata tako količina uskladiščenega cvetnega prahu kot navzočnost nepokrite čebelje zalege.
- Razlike v pestrosti nabranega cvetnega prahu so odvisne od količine nabranega cvetnega prahu. Kolikor večja je količina nabranega cvetnega prahu, toliko manjša je njegova pestrost.
- Plesno sporazumevanje čebel v odvisnosti od orientacije satja vpliva na pestrost nabranega cvetnega prahu. Prenos informacij o pašnih virih je pri čebelah v panjih na toplo stavbo usmerjen zgolj na majhno površino satja, zato večina čebel v panju prejme informacijo o istem pašnem viru, tako da je manjša tudi pestrost nabranega cvetnega prahu. Prav nasprotno je v panjih na hladno stavbo, zato čebele nabirajo pestrejši cvetni prah.

Mag. Miha Štular

Kmetijsko gozdarski zavod Kranj
miha.stular@gmail.com

Komentar mentorja prof. dr. Janka Božiča

Že leta 1984 sem poročal o očitnih razlikah v pestrosti osmukanega cvetnega prahu, opaženih na čebelarškem raziskovalnem taboru v Leskovcu pri Krškem (glej SČ 10/1984: 323–327). Od takrat naprej so se porajale različne hipoteze. Še najzanimivejša je bila, da se razlike lahko pojavijo tudi zaradi razmer ob sporočanju najdene paše. Predvideval sem, da utegne razdrobljenost plesnega polja (hladna stavba) prispevati k večji raznovrstnosti kot enotnejši plesni prostor (topla stavba). Miha se je uspešno spopadel s tem izzivom in potrdil izhodiščna predvidevanja. Rezultat je tako zanimiv s praktičnega (pestrost prehrane čebel, pridobivanje vrstnega osmukanca) kot tudi s strogo znanstvenega vidika (vloga plesnega sporazumevanja pri izbiri pašnih virov).

Čebele kot »mali leteči zdravniki« (I. del)

Čebele in pesticidi ne gredo najbolje skupaj. Toliko bolj neverjetno se zdi, da bi jih nanašali s pomočjo čebel, a v projektu BICOPLL smo počeli prav to. S pomočjo čebel smo na cvetove jagod nanašali biotična sredstva za zatiranje sive plesni jagod.

Biotično zatiranje

Biotično zatiranje ali biokontrola je zatiranje škodljivcev z uporabo njihovih naravnih sovražnikov. Največkrat uporabljajo plenilce, zajedavce ali povzročitelje bolezni škodljivih organizmov. Naravne sovražnike lahko vnesemo, lahko pa z ustreznimi ukrepi, na primer z nameščanjem gnezdilnih mest, zagotovimo ustrezne razmere za okrepitev naravnih populacij. Primer biotičnega zatiranja je bil nedaven vnos tujerodne zajedavske osice za zmanjšanje populacije kostanjeve šiškarice.

Pri vnašanju tujerodnih naravnih sovražnikov je zelo pomembno, da vneseni organizmi negativno vplivajo samo na škodljivce, ne pa tudi na preostale organizme v okolju. V nasprotnem primeru lahko vneseni organizem povzroča tudi škodo, še zlasti če se uspešno razmnožuje, poti nazaj pa največkrat ni. Tak primer je harlekinska polonica, ki so jo v Evropo pripeljali za nadzor uši v rastlinjakih, a je od tam pobegnila in postala invazivna tujerodna vrsta, ki izpodriva domorodne vrste in povzroča škodo v kmetijstvu. Pred vnosom novih organizmov je zato nujna presoja vpliva na okolje.

Pri biokontroli največkrat uporabljajo nevretenčarje in mikroorganizme. Te lahko naneseemo na enak način kot

Čebela na cvet prinese biotično sredstvo, ki preprečuje razvoj bolezni.

običajne pesticide, torej v obliki škropiv, v nekaterim primerih pa lahko za ta namen uporabimo kar oprasovalce, predvsem medonosne čebele in čmrleje, včasih pa tudi čebele samotarke.

Čebele kot prenašalke biotičnih sredstev za varstvo rastlin

Če želimo, da sredstvo doseže cvetove, lahko za prenos uporabimo čebele. Seveda so primerne le za zaščito rastlin, na katerih nabirajo hrano. Čebele pridejo v stik s sredstvom v tako imenovanem razdelilniku, ki je nameščen na vhodu v panj in je narejen tako, da loči čebele, ki panj zapuščajo, od čebel, ki se vanj vračajo. Pred izhodom čebele prečkajo predal z biotičnim sredstvom v obliki praška, ki se oprime njihovih teles, med obiskom cvetov pa se sprosti na rastlino in jo tako zaščiti.

Kadar želimo, da sredstvo doseže cvet, ima uporaba čebel v primerjavi s škropljenjem vsaj tri prednosti. Prva je, da sredstvo doseže predvsem tarčno mesto, tj. cvet, zato so njegove izgube manjše. Druga prednost je, da sredstvo doseže cvet ob pravem času, torej tedaj, ko je ta odprt. Ob škropljenju moramo postopek večkrat ponoviti, saj bi v nasprotnem veliko cvetov ostalo nezaščitenih. Tretja prednost je, da z uporabo čebel hkrati izboljšamo tudi oprasnost ter s tem količino in kakovost pridelka.

Težava pri uporabi čebel pa je lahko slabo vreme. V tem primeru je sredstvo bolje nanesti s pomočjo čmrlejev ali v obliki škropiv. Vendar tudi lepo vreme še ni zagotovilo, da bodo čebele dobro opravile svojo nalogo. Če je v bližini nasada na razpolago zanimivejša paša, se lahko zgodi, da jih le manjše število obišče kulturno rastlino. V naših razmerah, v katerih so nasadi razmeroma majhni, je to lahko

Razdelilnik loči čebele, ki panj zapuščajo, in čebele, ki se vanj vračajo. Z biotičnim sredstvom pridejo v stik samo čebele, ki panj zapuščajo.

velik problem, zato je zelo pomembno opazovanje čebel. Težavo lahko omilimo s košnjo konkurenčnih rastlin v okolici nasada ali z ukrepi, ki povečujejo privlačnost rastline, ki jo želimo zaščititi. V zelo velikih nasadih in rastlinjakih po navadi ni težav z odhajanjem čebel na druge rastline, v rastlinjakih pa je namesto čebel bolje uporabiti čmrlje.

BICOPOLL

BICOPOLL je mednarodni projekt, ki je potekal v okviru iniciative ERA-NET CORE Organic II. Slovenski del projekta je financiralo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V njem so sodelovali partnerji iz Finske, Estonije, Nemčije, Belgije, Italije, Turčije in Slovenije, cilj projekta pa je bilo izboljšanje metod nanosa organizmov za biotično zatiranje s pomočjo medonosne čebele, čmrljev in čebel samotark ter jih s poskusi na polju testirati v različnih pod-

nebnih razmerah. V okviru tega projekta smo raziskovalci Nacionalnega inštituta za biologijo raziskovali možnosti za uporabo čebel kot prenašalcev biotičnih sredstev za varstvo pri ekološki pridelavi jagod. Preverjali smo tudi, ali je sredstvo za čebele varno in kako vpliva na njihovo vedenje. Sodelavci z Oddelka za biotehnologijo in sistemsko biologijo Nacionalnega inštituta za biologijo pa so razvili molekularne metode zaznavanja organizma za biotično zatiranje, ki omogočajo določanje količine sredstva na čebelah in cvetovih ter določanje količine morebitnih ostankov v medu in cvetnem prahu.

Več o rezultatih projekta v drugem delu članka.

dr. Danilo Bevk

danilo.bevk@nib.si

Nacionalni inštitut za biologijo

Novice iz sveta

Italija

Podobno kot v drugih evropskih državah je tudi v Italiji pogosto mogoče slišati in prebrati, da lahko s probiotiki, ki vsebujejo koristne bakterije, kot so laktobacili in bifidobakterije (najdemo jih v človekovem prebavnem traktu), bodisi same bodisi njihovi izločki, uničujejo številne patogene mikrobe, ki povzročajo najrazličnejše bolezni. Če so antibiotiki uničili mikrofloro v

Prof. Diana di Gioia

črevesju, lahko prvotno ravnovesje v prebavilih vzpostavimo npr. s probiotikom PB8. Po lanskim množičnih izgubah čebeljih družin, ki jih je v Astigianu povzročila azijska nosema (*Nosema ceranae*), so se številni tamkajšnji čebelarji oklenili ideje, da bi bolezen morda lahko premagali na »biološki« način, podobno kot se to dogaja v človeškem črevesju. Nekateri, ki so omenjeni probiotik, vmešan v gosto sladkorno raztopino v razmerju 1 : 1, kapali po čebelah, okuženih z azijsko nosemo, so ugotavljali, da so bolezenski znaki izginili in da so se čebelje družine vidno opomogle. Opazili so celo, da se varoje po uporabi probiotika niso razmnoževale tako hitro kot sicer. Kljub temu italijanska znanstvenika Luca Tofano in Davide Baracchi svrta čebelarje, da naj bodo pri uporabi probiotikov pri čebelah previdni, kajti čebeljega telesa vendarle ni mogoče primerjati s človeškim telesom, in da probiotiki, ki so koristni za vnovično vzpostavitev ravnovesja v našem črevesju, niso avtomatsko primerni tudi za čebelje črevesje. Opozarjata celo, da so lahko komercialni probiotiki škodljivi za čebele. To potrjuje tudi laboratorijski poskus poljskih znanstvenikov iz Lublina.

Po krmljenju testne skupine čebel s probiotiki se je izkazalo, da je bila njihova smrtnost veliko večja kot pri čebelah, ki so dobivale samo sladkorno raztopino. Skleпали so, da so selekcionirani laktobacili, ki sicer naseljujejo človeško črevesje, zelo agresivni in da uničijo čebeljo mikrofloro, to pa vpliva na občutno zmanjšanje absorpcijskih lastnosti čebeljih prebavil in s tem na prezgodnje odmrtje čebel. Skupina znanstvenikov z univerze v Bologni pod vodstvom prof. Diane di Gioia je v zadnjih dveh letih iz čebeljih teles izolirala več vrst koristnih bakterij iz rodov *Acetobacter*, *Bacillus*, *Bifidobacterium*, *Lactobacillus* in *Paenibacillus*, ki naj bi jih kot čebelje probiotike uporabili v boju proti azijski nosemi. Laboratorijski poskusi z njimi so bili zelo uspešni, zdaj pa iščejo še čebelarje prostovoljce, ki bi sodelovali pri poskusih uporabe pripravkov na podlagi omenjenih bakterij pri svojih čebelah. Prof. Diana di Gioia se zanima, ali bi bila pri njenem projektu pripravljena sodelovati vsaj dva slovenska čebelarja z večjim številom panjev.

povzel in prevedel Franc Šivic

Viri:

Gioia, prof. D. di: korespondenca

Tufano, R., Baracchi, D. (2016): I probiotici e prebiotici commerciali agiscono sul *Nosema ceranae*? *Apinzieme*, marec, str. 12.

Avstrija

Mali panjski hrošč (MPH) je menda že pri naših severnih sosedih. Tirolsko čebelarstvo zvezo je na oglas o prodaji čebel iz z MPH kontaminiranega področja na jugu Italije opozoril čebelar iz

okolice Münchna. Deželni preglednik zdravstvenega stanja čebel je sicer želel opraviti testni nakup, vendar je ugotovil, da so bile čebele že prodane. Čebele je na spletu ponujal in prodajal čebelarji mojster Christoph Jung, Čebelarstvo Schloss vom Warlitz – cca. 100 km JV od Hamburga. Čebele, ki jih je ponujal, po njegovi izjavi izhajajo iz regije južno od italijanskega mesta Barija. Na srečanju Beecome marca letos v Piacenzi so tamkajšnji čebelarji zatrdili, da je to področje že okuženo z malim panjskim hroščem in njegovo pojavljanje ne bo presenečenje. Čebele je omenjeni ponudnik prodajal neposredno iz tovarnjaka na obcestnih počivališčih vzdolž vse poti od Brennerja (meja med I in A) do Berlina (D).

Preverba v sistemu TRACES za obdobje med 1.1.2017 in 22.5.2017 izkazuje zgolj eno pošiljko INTRA.IT.2017.0005554, in sicer na Tirolsko, s tremi povezavami v Nemčiji: dva čebelarja prevaževalca in en čebelar vzrejevalec.

Avstrijsko ministrstvo za zdravje in žene odsvetuje nakup čebel, če njihovo poreklo ni povsem znano oz. pošiljka ni opremljena z ustreznimi veterinarskimi spričevali, ter poziva vse čebelarje, ki bi vedeli za nakup čebel iz omenjene pošiljke, da le-to prijavijo pristojnim organom.

Ni potrebno zgubljati besed, da je takšno početje najmanj neodgovorno in kaznivo ter so njegove posledice lahko zastrašujoče. Napredku, ki ga vodita pohlep in je njegov cilj zaslužek ter brezobzirno izključuje bližnjega, ni mesta v civilizirani družbi, katere del smo tudi čebelarji.

Zatorej bodimo vedno pozorni, vestni in odgovorni pri nakupu čebel in tudi čebeljih matic; njihovo poreklo naj bo povsem jasno in dokazljivo. Razmišljajmo tudi o čebeljih ekotipih (populacijah kranjice na določenem področju), ki so morfološko najbolj prilagojeni določenemu okolju, in upoštevajmo dejstvo, da s prodajo čebel in matic vsepovprek siromašimo genetsko pestrost populacije, kar ima za neizogibno posledico homogenizacijo genetskega baze in posredno zmanjšano odpornost oz. sposobnost prilagoditve in preživetja. Manj izkušeni čebelarji in začetniki naj se posvetujejo pred nakupom s svojimi mentorji. Slovenija, za sedaj prosta MPH, je dežela kranjice, tako zakonodaja, na nas čebelarjih pa je, da tako tudi ostane.

Na naslednjem naslovu lahko preverite obseg področja, ki je kontaminirano z MPH: www.izsvnezie.it/aethina-tumida-in-italia

povzel, prevedel in lektoriral Vladimir Fajdiga

Vir:

www.bienenaktuell.com/forum/kl-beutenkaefer-schon-in-oesterreich

Kanada

Raziskovalci kanadske univerze v Guelphu in ameriške univerze Purdue, ki proučujejo povezanost/korelacijo med sposobnostjo odraslih čebel, da si odstranijo varoje in različnimi geni, so

odkrili, da je pri čebelah, ki so pri tem početju uspešnejše aktiven gen po imenu neurexin, sicer odgovoren za čistilno vedenje in ponavljajoče se gibe.

V poskusu so raziskovalci uporabili 240 čebel v petrijevki, na katerih so bile varoje ter jim dali tri minute časa, da si zajedavca odstranijo. To je uspelo le 10-20% čebel. Medtem, ko se nekatere čebele sploh niso trudile odstraniti varoj s telesa, so poskušale druge odstraniti zajedavca s prednjima nožicama, le nekatere pa so pričele stresati z zadkom in uporabile vse tri pare nožic ter si uspešno odstranile zajedavca. To zadnjo skupinico je dr. Ernesto Guzman-Novoa s svojo ekipo poimenoval »super čistilke«. Ob analizi DNA skupinice »super čistilk« pa se je izkazalo, da je ob takšnem početju bistveno povišana aktivnost gena neuroxina. To je gen, ki je pri človeku sicer povezan s stalno ponavljajočimi se gibi pri avtizmu ter drugih nevroloških motnjah. Pri čebelah izzove neurexin intenzivno samočistilno vedenje, kar daje čebeli večjo možnost za odstranitev parazita. Ta gen bi v bodoče lahko služil kot biomarker pri odbiri čebel odpornejših na varoje in bi kot tak povečal verjetnost uspeha takšne selekcije. Rezultati so bili objavljeni v časopisu Behavior Genetics.

Čebele, pri katerih je aktiven gen neurexin, so uspešnejše pri odstranjevanju varoj s svojega telesa.

prevedel in lektoriral Vladimir Fajdiga

Vir:

Deutsches Bienen-Journal, št. 7, julij 2007.

Avstrijska zvezna dežela Koroška

Pri sosedih na avstrijskem Koroškem se kranjici, ki jo sicer nemško imenujejo korošica ali Kärntnerbiene, slabo piše. Na Koroškem, pa tudi na Dunaju velja Čebelarji zakon, ki na področju dežel Koroške in Dunaja ne dovoljuje, podobno kot v Sloveniji, vzreje nobene druge čebelje podvrste razen kranjske sivke - *Apis mellifera carnica*. V medijih, predvsem elektronskih, pa se v zadnjem času pojavljajo pozivi proti „čebeljemu rasizmu“. Koga le motijo plemenilne postaje, reja čistopasemskih živali oziroma komu dišijo pasišča Roža, Podjune in Zilje, Labotske doline, pa tudi drugod po deželi onstran Karavank, kjer se po zakonu pač smejo pasti zgolj „muhe kranjske pasme“? Pred časom so pristojne službe na prijavo o reji po zakonu prepovedane čebelje rase oz. mešanec opravile nadzor pri 15 čebelarjih v Labotski dolini (Šent Paulu) in posledično odredile menjavo matic, kar je seveda razburilo tamkajšnje čebelarje; čistopasemske matice (plemenjene na plemenilnih postajah) pri sosedih

dosegajo namreč kar nekajkrat višje cene kot pri nas. Prijav je kar nekaj tudi drugod po deželi – približno 100. Zakon je v veljavi, njegova določila so jasna in se dosledno izvajajo, pravi strokovna sodelavka ga. Barbara Kircher. Kar nekaj poklicnih čebelarjev v Avstriji, tudi na Koroškem in v Labotski dolini, čeprav protizakonito in zavedajoč se posledic, predvsem denarnih glob, ki so žal prenizke, in odredb o zamenjavi matic, čebelarji z buckfaško čebelo ter pojo hvalnice njeni izredni nabiralski vnemi in nerojivosti, zato za svoje varovanke iščejo prostor tudi pod koroškim nebom in pričakujejo izdatnejši priliv v svoje mošnjičke. Ker si matice same poiščejo trotišča, kjer se zbirajo troti – potencialni ženini tako ene kot druge podvrste, prihaja do neželenega križanja in posledično do križancev, ki imajo za čebelarja najpogosteje nezanimive, neželene ali celo neprijetne la-

stnosti. Pritiski so zelo veliki, manipulacija zgolj ekološko in nečebelarsko osveščene javnosti precejšnja. Na spletu se pojavljajo pozivi in zbiranja podpisov peticij, ki zahtevajo od Koroškega deželnega doma, da omenjeni zakon spremeni in prepreči pobijanje čebel ... Tako pač najpogosteje neimenovani avtorji in nestrokovno osveščena javnost imenujejo odbiro čebel glede na, žal, predvsem fenotipsko rasno ustreznost. Zatrjujejo, da so selekcija in plemenilne postaje nesmisel, naravi je treba pustiti prosto pot.

prevedel in lektoriral Vladimir Fajdiga

Vir:
Kleine Zeitung, 20. maj 2017

Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu

Julij in avgust – nanju je vezanih precej ljudskih pregovorov, ki še vedno držijo. Posebno tisti, ki se nanašajo na čebelarstvo. Ko je poletni sončni obrat mimo, se delovanje čebel popolnoma spremeni in zelo hitro preidejo na skrb za zimo. Če so bila moja opravila do kresa stalna skrb proti rojenju in skrb za razvoj, bom sedaj ohranil skrb za razvoj družine, vendar bosta imela prednost zdravljenje in preprečevanje ropanja.

Po kostanjevi in lipovi paši

V juliju, ko kostanj in lipa še nista popolnoma prenehala mediti, družinam na stalnem mestu iztočim med iz mediščnih satov. Vzamem po devet satov od enajstih (čebelarim v AŽ-panjih 11 + 3). Dva sata, ki sta bila med zadnjo pašo postavljena v medišču na desno stran in sta praviloma, še od prej, ko sta bila v plodišču, napolnjena s cvetnim prahom in medom, pustim kot prehransko rezervo za poletno brezpašno obdobje. Iz plodišč ne jemljem popolnoma ničesar. Iztočenih satov v medišče ne vračam takoj, temveč čebele prej še zdravim proti varozi. Uporabim enega od pripravkov ali zdravil s seznama NVI-ja, odvisno od temperature v prihajajočem poletju. Po končanem tretiranju vrnem sate v medišče, matično rešetko zaprem za tri četrtine in v toplo stavbo namesto satov dodam 10 litrov sladkorne raztopine v kantico, iz katere čebele odvezem sirup. Preko cevi odvezem traja do 10 dni. Ko družina pobere ves sirup, to je nekje po 15. avgustu, jo uredim za zimo. V vse panje vstavim očiščene testne vložke za lovljenje varoj, namazane s parafinskim oljem. Vložke tedensko pregledam, zabeležim na

hitro ocenjeno število varoj, očistim in ponovno namažem. Pri družinah, ki imajo očitno večji odpad varoj, preštejem podrobneje, in če je treba, dodatno tretiram samo te družine, drugih ne.

Razni posegi v čebelje družine

Potrebo po zamenjavi matice ocenim tako, da iz zapiskov pregledam zgodovino matice ter njeno zalego. Če jo je treba zamenjati, jo zamenjam. Za zamenjavo pri tem uporabim matice, ki so bile posebej vzrejene proti koncu

Na Urha mokro, čebelam kaže slabo (4. julij). Če Cirila in Metoda sonce gleda, medu bode polna skleda (5. julij).

Krmljenje s sladkorno raztopino v 10-l kanjlici

kostanjeve paše in v naslednjem letu v času medenja akacije še ne bodo stare eno leto.

Če je družina samo malo podpovprečna in zalege nima nahranjene tako, da bi nepokrita zalega plavala v tekočini hrane, ali če se je mestoma pojavila poapnela zalega na trotoirih ličinkah, ki so bile poskusno dane na test v hladno klet za dva dni, bom družino odstranil in dodal dobro rezervno družino iz sedemsatarja. S tem se rešim težave poapnele

Testne vložke namažem s parafinskim oljem.

zalege v naslednjem letu. Poapnela zalega se zelo rada pojavlja v tem času, če čebelam manjka hrane in je v panju povišana koncentracija spor poapnele zalege.

Vso zalego dam skupaj na levo stran panja, ven pa poberm morebitne nove neizdelane ali še ne zaležene sate. Kot sem že omenil prej, imam v medišču dva sata, polna cvetnega prahu in zalita z medom. Enega dam v plodišče na desno stran k steni, enega pa pustim za rezervo kot »socialno podporo« za družine, ki se bodo ob morebitni hojevi paši vrnile domov. Vrzem med zalego in tem zadnjim desnim satom zapolnim s praznimi svetlimi sati, v katere bo matica lahko še zalegala, čebele pa nanese zimsko zalogo sladkorja.

Sat, poln cvetnega prahu in zalit z medom

Z rednim krmljenjem za zimo bom začel takoj po 20. avgustu in pri družinah, ki nimajo v okolici na razpolago nobene paše, končal v enem mesecu. V čebelnjaku, kjer imajo družine še pričakovane donose iz bršljanja, nahranim samo polovično, drugo pa še kasneje med bršljanovo pašo.

Na hojevo pašo

Če se bo pričakovala paša na hoji, bom družine na prevozni enoti takoj na začetku julija še v času kostanjeve paše prepeljal na hojo in tam iztočil, da jih točenje nekoliko »spomni«, da prihaja zima in da začnejo takoj, ko jim dam nekaj hojevega medu za »trening«, na hoji tudi nabirati. Do odhoda na hojevo pašo uredim vse družine tako, da imajo mlade matice in da dobijo tudi »doping« v obliki pokrite zalege iz rezerv. Matice, ki so starejše od enega leta, ne sodijo na hojevo pašo. Nekoč je hoja medila še pozno v jesen, vendar se sedaj to pripeti bolj poredko, ni pa nemogoče, in družine pod določenimi pogoji imajo lahko donose na hoji v jesen.

Pusta in vlažna Marjeta prazne panje obeta (20. julij).

Jakob zal polno medu bo dal (25. julij).

Kaj pa varoje v tem času?

Jaz osebno nisem imel težav z varojami na hojevi paši, kadar so bili veliki donosi, sem povprečno dobil vsaj en kg na dan ali več. Seveda je bil osnovni pogoj, da so bile družine čez zimo 99-% očiščene varoj. Dokler imajo čebele dovolj dnevne donosa in obilno hranijo zalego, se tega ni treba bati. Težava pa nastane od dva do tri tedne po zadnjem donosu in ko se začne zmanjševati obseg zaleganja. Takrat je treba ukrepati z zdravljenjem. Kot sem že pisal, je treba opazovati čebele dopoldne, ko lazijo po tleh, ali pa če so varoje na odraslih čebelah, kar je kazalnik stanja za ukrepanje. Če odlašamo, bo čez dva tedna za preživetje družine že prepozno. S čim se zdravi, je odvisno od kraja in načina, za kar se mora odločiti vsak čebelar sam. Zdravila nabavljam pri NVI-ju, vendar nobenemu zdravilu ne zaupam, zato je zelo pomembno, da vedno kontroliram delovanje zdravil in si oddahnem šele, ko vidim, da zdravilo deluje. Čebelar zaradi odmrtnosti družine prehitro krivi zdravilo ali okoliške čebelarje zaradi reinvazije varoj, vendar se moramo vedno najprej vprašati, kaj smo sami naredili narobe, in dostikrat iskreno pripisati napako sebi.

Na Lovrenca dež, z muho domov bež (10. avgust).

Jernej zelen, panj preskrbljen (24. avgust).

Jože Sever – Semič

cebelarstvo.sever@gmail.com

Objave pred izidom prve Janševe knjige Razprava o rojenju čebel v letu 1771 in po njem

Veliko je bilo že napisanega o Antonu Janši, preprostem gorenjskem kmečkem mladeniču, čebelarju, ki ga je cesarica Marija Terezija imenovala za dvornega čebelarskega mojstra in prvega čebelarskega učitelja v čebelarski šoli, ki jo je leta 1769 ustanovila na Dunaju. Janšev čebelarski nauk, nauk kranjskih čebelarjev, je bil dobro sprejet in uspešno ga je posnemalo veliko avstrijskih ter drugih čebelarjev. Kdo je Janšo spodbudil, da je svoj nauk zapisal, ni povsem točno znano, nekateri omenjajo Blaža Kumerdeja. O prvi, v nemščini napisani Janševi knjigi so takratni avstrijski mediji pisali pred njenim izidom, ob njem in po njem. V spomin na 245. obletnico izida Janševe knjige jih predstavljamo v tem sestavku.

Pred izdajo knjige

Realzeitung (4. 3. 1771) je v obširnem zapisu predstavil kranjsko čebelarstvo, prvo čebelarsko šolo na Dunaju in prvega čebelarskega učitelja Antona Janšo. Avtor zapisa je poudaril, da je vojvodina Kranjska že nekaj let v čebelarstvu pred drugimi c. kr. dednimi deželami in da so iz te dežele poklicali spretnega čebelarja gospoda Janšo.

Na koncu pa je zapisano: »... **Gospod Janša nam obeta, da bo v kratkem izdal tiskano navodilo o čebelarstvu po njegovih načelih in izkušnjah, ki ga željno pričakujemo.**«

To je prvi najden zapis o tem, da Janša piše čebelarsko knjigo.

Anzeigen (14. 8. 1771) je objavil obširen članek o čebelarstvu. V drugem delu sestavka piše o dunajski čebelarski šoli in njenem učitelju Janši. Navajamo povzetek prevoda:

»... Njeno veličanstvo je za napredek čebelarstva 7. aprila (1770 – op. a.) imenovalo gospoda Antona Janšo, dobrega in izkušenega poznavalca čebelarstva, podložnika iz Kranjske, za čebelarskega mojstra in mu odredilo dosmrtno letno plačo 600 guldnov, da bi javno razlagal svoje čebelarsko znanje tudi po dednih deželah.

Svoj pouk je začel prejšnje leto v Augartnu in številni ljubitelji so pri njegovem pouku pridobili toliko znanja, da so bili sposobni sami gojiti čebele in o tem poučevati tudi druge. Ta velik sloves je spodbudil visoko gospodo iz Madžarske, Češke in Avstrije, da je na svoje stroške k pouku pošiljala svoje ljudi. Pri Janši naj bi dobili inštrukcije in znanja, ki bi jih prenesli na podložnike, tako da bi

se čebelarjenje splošno razširilo. **Kmalu bo natisnjena njegova Razprava o rojenju čebel.**«

Iz objave razberemo, da je bila knjiga v začetku avgusta 1771 že v tisku.

Izdaja knjige in objave ob tem

Kdaj točno je izšla prva Janševa knjiga nismo ugotovili, če sodimo po objavah, pa se je to zgodilo med 14. avgustom in 11. septembrom 1771.

Anzeigen (11. 9. 1771) je ob izdaji knjige objavil:

»... **Že v sedmi številki smo v četrtem članku bralcem napovedali, da bo čebelarski mojster gospod Anton Janša napisal knjižico o čebeljih rojih in jo oddal v tisk. Zdaj je natisnjena pod naslovom Abhandlung von Schwärmen der Bienen (Razprava o rojenju čebel), 1771, ter brez predgovora in registra obsega 126 strani.**

V Predgovoru knjige Janša sporoča, da bo na podlagi svojih izkušenj napisal obsežnejšo knjigo o čebelarjenju. Želimo, da bo to svojo obljubo izpolnil.«

Realzeitung (14. 9. 1771) je izidu Janševe knjige namenil obširen sestavek, v katerem med drugim piše:

»... Gospod Janša je v novem delu Razprava o rojenju čebel zapisal vse, kar je v dolgoletnih in dobro utemeljenih izkušnjah ugotovil kot zanesljivo in gotovo, ter je za večji sprejem te kmetijske panoge s tem tiskom to zdaj javno dostopno. Na splošno lahko knjigo delimo na dva dela: v prvem so opisani naravni, v drugem pa narejeni roji. Na začetku gospod Janša piše na splošno o čebeljih rojih. V prvem delu o naravnih rojih v prvem poglavju opisuje, zakaj čebele rojijo, kakšni so roji in kako jih pospešujemo, v drugem, kakšni so naravni roji, v tretjem piše o znamenjih rojev, v četrtem o znamenjih na dan rojenja, v petem o znamenjih, ki jih je opaziti neposredno pred rojenjem, v šestem, kaj opazujemo med rojenjem, v sedmem o ogrebanju rojev in v osmem o opraviilih po prenehanju rojenja. V drugem delu o narejenih rojih v prvem poglavju piše o koristi in škodi narejenih rojev, v drugem, na kaj je treba pri narejenih rojih posebej paziti, in v tretjem o narejanju rojev. **Gospod Janša velja od nekdaj za razumnega čebelarja. Prav zaradi tega njegovega dobrega vpogleda in izkušnje na tem področju ga je njeno veličanstvo imenovalo za čebelarskega mojstra in učitelja čebelarstva. Verjamemo, da bo Razprava o rojenju čebel koristen pripomoček za vse kmetovalce in čebelarje ter da bo pomagala pri razširjanju uspešnega čebelarjenja.**«

Prvi oglas o prodaji prve Janševe knjige je objavil Wiener Zeitung, 28. 9. 1771 (Slika 1).

Nachrichten (7. 1. 1772) so v članku z naslovom Wien 1771 poročali o izidu Janševe knjige in jo podrobno predstavili:

»Ta čebelarska knjiga vsebuje dva dela: prvi obsega osem in

Abhandlung vom Schwärmen der Bienen, von
A. Janscha, k. k. Bienenprofessor alldier, 8vo.
Wien, 1771. 24. Kr.

Slika 1. Vir: <http://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=wvz&datum=17710928&seite=14&zoom=33&query=%22janscha%22&provider=ENP&ref=anno-search-20.6.2016>

drugi tri razdelke. V prvem delu so opisani naravni in v drugem umetni (narejeni) roji. V uvodu, v katerem piše splošno o rojih, je g. Janša opisal kranjski čebelji panj in ga postavil pred vse druge, ker je z njim najpreprosteje upravljati in ker je v tukajšnjih deželah najcenejši za izdelavo. Enak opis panja, kakršnega uporabljajo v vojvodini Kranjski, je v svoji Razpravi o čebelah (1770) objavil Scopoli. V prvem razdelku prvega dela poučuje o pospeševanju oz. preprečevanju naravnih rojev s sredstvi, ki jih navajajo tudi Schirach in francoski čebelarski mojstri.

V osmem razdelku opisuje opraševanje matic s troti kot neizpodbitno resnico, to pa je v nasprotju z najnovejšimi opazovanji gornjelužiške čebelarske družbe.

Ne brez vzroka je Janša pozornost najprej namenil rojem, kajti uspešnost čebelarjenja je odvisna od uspešnega razmnoževanja teh plemenitih žuželk. Avtor je že v mladosti opazoval in raziskoval ureditev, delo, red in skrivnosti teh živali. Upamo, da se bo potrudil pri fizičnih opazovanjih in uresničil odlične načrte gornjelužiške čebelarske družbe za ohranjanje čebelarstva v avstrijskih deželah.«

Sklep

Janšev čebelarski pouk na Dunaju je vzbudil veliko zanimanja tudi v medijih. Ti si spremljali njegovo prvo čebelarsko knjigo Razprava o rojenju čebel in o tem pisali. Našli smo šest objav, ki pišejo o pripravi knjige, izidu in predstavitvi njene vsebine. Ob omembi Janševega opisa kranjskega panja navajajo, da ga je opisal tudi Scopoli (1770), to pa še dodatno potrjuje, kako znano je bilo takratno kranjsko čebelarstvo. Samo v eni objavi pa je omenjen Janšev zapis o prahi matice s troti, čeprav so kranjski čebelarji že dolgo poznali to dejstvo. Gre za drugi zapis o tem izvirnem od-

kritju kranjskih čebelarjev (za Scopolijem), ki je tudi po tej objavi še nekaj let čakalo na javno priznanje.

Janševa prva knjiga Abhandlung von Schwärmen der Bienen je bila ponatisnjena leta 1774, 1775 in 1925. Prevedena je bila v poljski, madžarski, češki in angleški jezik. Prevod v angleščino je izšel okoli leta 1951(?) z dodatkom v naslovu »Kritični pregled«, ki ga je napisal Henry Malcom Fraser. Leta 2008 je po zaslugi Jožeta Šimeca ta knjiga izšla tudi v slovenskem prevodu. Prvi dopolnjen slovenski prevod je iz leta 1776, ko je Peter Pavel Glavar napisal knjigo Pogovor o čebelnih rojih (knjiga je ostala v rokopisu, ki ga hranijo v Arhivu republike Slovenije). Natisnjena je bila leta 1976 v zborniku Ob 200-letnici pisane besede v slovenskem jeziku. Leta 1906, 135 let po izidu prve Janševe čebelarske knjige, je Razprava o rojenju čebel izšla v slovenskem jeziku; prevedel jo je Avgust Bukovec.

Zasl. prof. dr. Andrej Šalehar

andrej.salehar@bf.uni-lj.si

Viri:

- III. Von der Landwirtschaft. 1(1771)11, str. 85–86. Kaiserlich Königlich allergnädigst privilegirte Anzeigen aus sämtlichen kaiserl. Königl. Erbländeren.
- IV. Von der Landwirtschaft. Bienenzucht. 1(1771)7, str. 54–56. Kaiserlich Königlich allergnädigst privilegirte Anzeigen aus sämtlichen kaiserl. Königl. Erbländeren.
- Fraser, Henry Malcom: Anton Janscha on the swarming of bees; a critical survey. Foxton, Royston, Herts. Apis Club [1951?] (prevod v slovenski jezik Darja Teran, Jože Šimec, Fran Lukežič). Slovenski prevod, Ljubljana, Nativehive Carniola 2008, 32 str.
- Janša, Anton. Razprava o rojenju čebel (poslovenil Avgust Bukovec). Ljubljana 1906, 139 str.
- Oglas Abhandlung vom Schwärmen der Bienen. Wiener Zeitung, 28. 9. 1771, str. 14.
- Nachricht. 10. zvezek. 4. 3. 1771, str. 145–146. K.K. Allerg. Privil. Realzeitung der Wissenschaften und Künste.
- Oestereichische Litteratur. Abhandlung von Schwärmen der Bienen. 38. zvezek, 14. 9. 1771, str. 609–610. K. K. Allerg. Privil. Realzeitung der Wissenschaften und Künste.
- Wien 1771. 15. zvezek, 7. 1. 1772, str. 234–236. Prager gelehrte Nachrichten.

Drobtinica o Antonu Janši

Pri Celjski Mohorjevi družbi je pred nekaj meseci izšla knjiga »Gorenjske družine v 18. stoletju« (ur. dr. Lovro Šturm). Popis družin so na podlagi ukaza cesarice Marije Terezije leta 1754 izvedli v župnijah. V publikaciji so sicer objavljeni sezname družin le iz tistih župnij na Gorenjskem, ki so tedaj spadale pod ljubljansko škofijo. Breznica, po listinskem zapisu Wresniz, je spadala v župnijo Radovljica in je bila podložna grofu Thurnu. Družina Janša je v seznamu kajžarjev.

Prepis listinskega zapisa je: »Lucia Janshouka vidua 45. filius Antonius 20. Valentinus 7. Lavrentius 5. filia Agnes 24.«

Člani družine so bili torej 45-letna vdova Lucija, njeni sinovi 20-letni Anton, 7-letni Valentin in 5-letni Lovrenc ter njena 24-letna hči Neža. Ta zapis sem primerjal z besedilom v knjigi Staneta Miheliča: »Anton Janša – slovenski čebelar« iz leta 1934. Razbral sem, da je bila Janševa sestra Polona takrat že poročena, sestra Mina pa pokojna. V popisu manjkajo Uršula, ki je umrla leta 1756, Janez in Jakob. Če je bila vdova Lucija Janšovka ob popisu stara 45 let, račun pokaže, da nevesta Lucija Debelak ob poroki 28. 2. 1729 ni bila stara 22 let, temveč dve leti manj, njen ženin Matija Janša pa je bil star 46 let.

Jožef Švagelj

Sežanski čebelarji na obisku pri čebelarjih v Pardubicah na Češkem

Čebelarji ČD Sežana smo se na začetku oktobra 2016 udeležili tridnevnega obiska Češke in čebelarskega praznika »Dani medu« v Pardubicah. Na pot smo se odpravili skupina štiridesetih čebelarjev in delegacija občine Sežana. V petek, 7. oktobra, v zgodnjih jutranjih urah smo preko Šentilja ter Dunaja prispeli do drugega največjega češkega mesta Brno. Po dolgi vožnji smo se z veseljem sprehodili po mestu. Predvsem smo si ogledali zanimive pristope domačih čebelarjev, ki skupaj z drugimi proizvajalci ponujajo svoje izdelke na enkratnih priložnostnih tržnicah širom mesta.

Drugi dan je bil namenjen čebelarskemu prazniku v Pardubicah. V spremstvu češkega čebelarja Evzena Bachorja smo v slavnostnem sprejema z domačimi čebelarji v paradu ob spremljavi gotske glasbene skupine na dufe odšli do mestnega trga, kjer je našo delegacijo s predstavniki občine Sežana sprejela najprej državna poslanka Miloslava Horská, na sedežu magistrata nas je sprejel župan Pardubic Martin Charvát, kjer smo imeli pozdravna sporočila za javnost. Nato pa nas je na sedežu pokrajine Hsprejel še vodja pokrajine (haitman) Václav Kroutil. Pri vseh smo se dogovarjali o nadaljnjih sodelovanjih med pobratenima občinama in že dolgotrajni izmenjavi izkušenj med ČD Sežana in ČD Pardubice. Skupaj smo si ogledali razstavo in ponudbo čebelarjev, izdelkov iz medu, čebelarske opreme in ocenjevanje medov iz pardubiške regije. V kulturnem programu so bili predstavljeni tudi naši čebelarji. Nazorno smo v enournem nastopu, ki nam je bil dodeljen, predstavili delovanje blagovne znamke Kraški med in pozvali češke čebelarje ter javnost, da nas podprejo pri pobudi za razglasitev 20. maja za svetovni dan čebel. Ob tem je naš predsednik po-

Kraški čebelarji v paradi, na poti do sprejema pri županu

Foto: Arhiv ČD Sežana

klonil in razvil zastavo svetovnega dneva čebel ter s priložnostnimi darili obdaril pardubiško društvo.

Popoldne smo si ogledali čebelarsko šolo v mestu Nasa vrky, ki deluje že 65 let. Poddirektorica Novotná nam je pojasnila način poklicnega izobraževanja njihovih čebelarjev. V tej ustanovi se je izučilo že več kot 2500 čebelarjev v starosti od 16 do 72 let. Ogledali smo si paviljon z najsodobnejšo čebelarsko opremo iz različnih držav in zanimiv botanični vrt medonosnih rastlin. Nato smo obiskali še starosto čeških čebelarjev, gospoda Václava Šimona (84 let). Pri ogledu njegovega čebelnjaka nam je predstavil svojo izjemno tehniko čebelarjenja z velikimi (16-) satnimi panji in veliko lastnimi inovacijami. Nato smo obiskali še delavnice Jaroslave Janurové in videli, kako se izdeluje znamenito češko medeno pecivo – tradicionalni perniki. Zadnji dan smo imeli rezerviran za ogled Prage, ki s svojo lepoto pritegne obiskovalce celega sveta.

Tridnevno čebelarsko potepanje je bilo pestro in zanimivo tako v čebelarskem kot umetnostno-zgodovinskem pogledu. Videli in izvedeli smo veliko novega in zanimivega, zato pohvala in zahvala organizatorjem ČD Sežana, Ivanu Atelšku in Bogomirju Furlanu.

Dora Olenik

Sprejem pri županu (primatorju) Pardubic in priložnostno obdarovanje

Razvitje zastave SDC na »Dnevh medu« Pardubice 2016

Dan odprtih vrat uspel! Hvala vsem!

Čebelarska zveza Slovenije oziroma bolj rečeno čebelarska društva so

spet pokazala, da je v slogi in sodelovanju naša moč. Tudi letos je bil odlično izveden naš skupni projekt – Dan odprtih vrat slovenskih čebelarjev. Številni pozitivni odzivi in zadovoljni

obrazi so nagrada za naš skupni trud za še boljši čebelarski jutri. V svojem imenu in imenu ČZS vsem in vsakemu posebej iskrena HVALA!

Bošljan Noč, predsednik ČZS

ČZS in Zveza paraplegikov Slovenije z roko v roki!

6. junija sem se sestal s predsednikom Zveze paraplegikov Slovenije g. Danetom Kastelicem. Na začetku sva oba poudarila, da je pomemben korak oziroma pobuda za vključevanje invalidov prišla s strani Andreja Severja in da smo mu za to zelo hvaležni. Oba sva se strinjala, da je za projekte, ki so vezani na čebelarstvo, pomembno obojestransko sodelovanje.

G. Kastelic zelo podpira moj predlog, da se pripravi specifičen program usposabljanja invalidov za delo v čebelarstvu, pretežno s poudarkom na prilagoditvi tehnologije čebelarstva invalidom. Cilj je, da se izvajanjem programa začne zgodaj spomladi 2018

– teoretični del – in spomladi in poleti 2018 – praktični del. Zelo pomemben je dogovor o sodelovanju obeh institucij in tudi zunanjih strokovnih partnerjev pri pripravi programa. Predvsem bodo v pripravo vključeni tudi čebelarji invalidi, ki imajo praktične izkušnje. Skupaj bomo naredili tudi poseben priročnik, ki bo namenjen izključno pomoči invalidom za vključevanje v čebelarstvo. Priročnik bomo prevedli tudi v angleški jezik in ga ponudili Apimondiji. ČZS se bo povezala tudi s proizvajalci čebelarske opreme, da skušajo prilagoditi določeno opremo za invalide, in dala pobudo na MKGP, da se ta vključi v ukrepe za tehnično pomoč čebelarjem.

Kot predsednik ČZS sem vse čebelarje invalide in vodstvo zveze povabil

Foto: arhiv ČZS

v Čebelarski center Slovenije, da jim predstavimo svoje delovanje in svoj čebelarski center. G. Kastelic je vabilo z veseljem sprejel in dogovor je, da se srečamo septembra na Čebelarski zvezi Slovenije. Takrat bomo tudi imenovali delovno skupino za pripravo programa in izdelavo priročnika. S tem sestankom se je začela konkretizacija podpisane listine o vključevanju invalidov v delo s čebelami, ki smo jo podpisali 11. 3. 2017 v Celju.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Možnost sejmskih predstavitev za čebelarje, vključene v sheme kakovosti

V okviru projekta promocije shem kakovosti načrtujemo predstavitev shem tudi na sejmih **AGRA, MOS ter Narava in zdravje**. Sodelujete lahko

čebelarji, vključeni v eno od evropskih shem kakovosti medu. Na sejmskem prostoru bo prisoten tudi promotor, ki bo skrbel za nagovarjanje mimoidočih, pomoč pri degustaciji vašega medu in deljenje promocijskega materiala. Število sodelujočih je omejeno. Prijave sprejemamo do zasedbe razpoložljivih mest. Če ste zainteresirani za sodelovanje na predstavitveno-prodajni stojnici, vas prosimo, da svoj in-

teres najkasneje do 10. 7. 2017 sporočite na: tanja.magdic@czs.si, 040/436

513. Prav tako vas vabimo, da nam sporočite morebitne lokalne dogodke, ki se jih nameravate udeležiti, in pomagali vam bomo, da boste na njih opaznejši in prepoznavnejši.

Tekmovanju mladih čebelarjev in predstavitev kakovostnih shem medu v Velenju

V soboto, 6. maja 2017, smo na OŠ Gustava Šiliha Velenje izvedli že 40. državno srečanje in tekmovanje mladih krožkarjev, ki ga je obiskalo več kot 750 mladih čebelarjev in spremljivalnih oseb. Tokrat je bilo tekmovanje izvedeno v okviru promocije in predstavitve evropskih shem kakovosti in kampanje »Enjoy it's from Europe«. Tekmovanje smo nadgradili z vsebinami s področja kakovostne pridelave medu in krožkarjem predstavili prednosti in pomen kakovostnih shem

Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, Kočevski gozdni med in Kraški med z zaščiteno označbo porekla. Na osnovi te predstavitve smo sam tekmovalni del dogodka nadgradili s sklopom vprašanj, ki so bila vezana tudi na poskušanje različnih vrst medu, vključenih v sheme višje kakovosti. Udeležencem tekmovanja smo predstavili tudi možnosti uporabe

medu v kulinariki in jih postregli z medeno kulinariko. Dogodek ne pomeni le odlične priložnosti za druženje mladih čebelarjev in izmenjavo mnenj, temveč je tudi priložnost za informiranje o pomenu kakovostne pridelave medu ter spodbujanje k vključevanju v sheme kakovosti. Ne smemo pa pozabiti tudi na širjenje zavesti o pomenu ohranjanja narave in čebel.

Tanja Magdič, vodja projekta

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE, KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE KMETIJSKE PROIZVODE

Za vsako čebelarstvo društvo raste ena sončnica

V torek, 6. junija 2017, je ob 10. uri

na sedežu Čebelarstva zveze Slovenije, kot priprava na skorajšnji Dan odprtih vrat čebelarstev, potekal Dan za medije. Ena izmed mnogih zanimivih dejavnosti je bila tudi sajenje sadik

sončnic. Posadili smo 206 sončnic, od katerih vsaka simbolizira po eno čebelarstvo, člana ČZS.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Zaščita svečane obleke slovenskih čebelarjev

Upravni odbor ČZS je na svoji 6. redni seji, 16. 3. 2017, sprejel sklep št. 90, s katerim se je seznanil in dal soglasje, da se pripravi razpis za izbor koncesionarja za izdelavo svečane obleke slovenskih čebelarjev. Svečana obleka slovenskih čebelarjev je sedaj že zaščitena pri Uradu RS za intelektualno lastnino kot model z registrsko

številko 201750026. Zaščiten je komplet ženske in moške obleke. Svečana obleka se lahko izdeluje samo na način in ob upoštevanju pogojev, ki so opredeljeni v tehničnem opisu s 23. 5. 2012, ki ga je pripravil g. Janez Levstik. Tehnični opis je javno objavljen na spletni strani ČZS, pod zavihkom »Pravilniki ČZS«. Pripravlja se tudi razpis za izbor koncesionarjev za izdelavo svečane obleke slovenskih čebelarjev, ki bo predvidoma objavljen nekje na začetku leta 2018. S to zaščito želimo

doseči, da bodo svečane obleke slovenskih čebelarjev popolnoma poenotene. Zato prosimo vse, da **do konca julija 2017** sporočite na matej.mandelj@czs.si, 041/337 854, **podatek, pri katerih izdelovalcih ste do sedaj naročali svečane obleke slovenskih čebelarjev.**

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Foto: arhiv ČZS

Naravoslovnimi dnevi za osnovnošolce na ČZS

S 23. junijem smo zaključili naravoslovne dneve za osnovnošolce v Čebelarstvu centru Slovenije. Učenci so pokazali zanimanje in iskreno navdušenje za čebele in čebelarjenje in prepričani sva, da je med njimi kar nekaj prihodnjih čebelarjev. Ena od skupin

je v živo opazovala celo čebelji roj. Naravoslovne dneve za osnovnošolce na ČZS organizira Center šolskih in obšolskih dejavnosti. Pri izvajanju z učiteljicama CŠOD občasno sodeluje tudi čebelar – strokovnjak s ČZS. Ponujamo osnovni in daljši program. Poleg vodenja po učni poti, ogleda čebeljnaka in opazovalnega panja, ogleda filma, degustacije medu daljši program vsebuje še delavnico po izbiri.

Foto: Matej Mandelj

Mojca Demšar in Aleša Carli

Dan Antona Janše na Breznici

V okviru Žirovniških dni bo 2. 9. 2017 potekal Dan Antona Janše. **Izobraževalni program** bo potekal v dvorani na Breznici z začetkom ob 10.00, predvidoma do 13.00:

- Svetovni dan čebel je vse bližje – Boštjan Noč,
- Čebelarstvo in ohranjanje čebel

v EU – Franc Bogovič, evropski poslanec,

- Varoja, varoja ... kemija v čebelarstvu ni več potrebna – dr. Antonio Nanetti (predvideno, obstaja možnost zamenjave),
- Pomen čebel doma in v svetu in različni pristopi k ohranjanju čebel – dr. Peter Kozmus,
- Predstavitev knjige *Brez čebel ni življenja* – Boštjan Noč, dr. Peter Kozmus.

Zabavni program bo potekal na prireditvenem prostoru med Vrbo in Breznico od 14.00 dalje:

- čebelarstvo igre,
- razglasitev rezultatov in nastop glasbene skupine za ples.

Prijave sprejema: ČD Anton Janša Breznica, Žirovnica 87, 4274 Žirovnica, Matjaž Pogačnik, e-pošta: pogacnik@sinkopa.si.

ČD Anton Janša Breznica

Vpis v tečaj apiterapije

Vpis v 110-urni tečaj apiterapije I bo potekal do konca septembra 2017 oz. do zapolnitve prostih mest (največ 50 udeležencev). Tečaj se bo začel na začetku oktobra 2017 in bo trajal do konca septembra 2018. Potekal bo ob sobotah in nedeljah po vnaprej pripra-

vljenem urniku. Tečaj bo potekal v Mariboru. Tečaj je namenjen zdajšnjim ali prihodnjim članom sekcije Apiterapevt Slovenije. Prvi obrok članarine bo treba plačati ob prijavi oz. najpozneje do 15. oktobra. Pogoja za vpis sta srednješolska izobrazba in čebelarstvo predznanje. Prijavnice in več informacij lahko dobite na spletni strani www.czdm.si.

Podroben program in druge informacije dobite pri Karlu Vogrinčiču, predsedniku sekcije za apiterapijo dr. Filipa Terča, 041/643 600, karl@apicebelarstvo.si, ali ali pri Vladu Pušniku, predsedniku sekcije apiterapevtov pri ČZDM, 041/610 110, zveza@czdm.si, pusnik.vlado@gmail.com.

Sekcija za apiterapijo, ČZD Maribor

Dan čebelarjev na 55. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA

55. MEDNARODNI
KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM

Tradicionalno svež!

26. - 31. 8. 2017, Gornja Radgona

Tako kot vsako leto, bomo tudi letos čebelarji prisotni na sejmu AGRA. **Pripravljamo zanimiv program za čebelarje, zlasti v nedeljo, 27. avgusta od 10. ure dalje.** Dogodke tega dne pripravljata

Pomurski sejem in ČZS, JSSČ, ki želita čebelarje in širšo javnost seznaniti z aktualnimi vsebinami. Vse dni sejma, ki bo v Gornji Radgoni potekal od 26. do 31. avgusta 2017, bodo na predstavitveni

stojnici v hali A sodelovali ČZS, JSSČ in ČZD Pomurja. **Vabimo vas, da se nam pridružite na Dnevu čebelarjev na sejmu AGRA!**

Lidija Senič, vodja služb ČZS

Nedelja, 27. avgusta 2017 – program s čebelarskimi vsebinami*:

Ura	Dogodek	Organizator	Prostor
10.00 – 11.00	Slovesna razglasitev rezultatov in podelitev priznanj ocenjevanja medu z mednarodno udeležbo	Pomurski sejem, d. d.	Dvorana 1
11.15 – 12.30	Strokovna razprava ČZS, JSSČ o sistematičnem mentorskem vodenju čebelarjev začetnikov v čebelarskih društvih (Predstavili bomo problematiko čebelarjev začetnikov ter 2-3 obstoječe primere dobre prakse uvajanja začetnikov po ČD ter oblikovali izhodišča za vzpostavitev sistema mentorjev za čebelarje začetnike.)	ČZS, JSSČ	Dvorana 2
12.30 – 13.45	Strokovna razprava: Pomen sejanja sončnic, projekt »Kar sejemo, to žanjemo« (Sodelovali bodo: predstavniki ČZS, MKGP, Biotehniške šole Rakičan, Semename Ljubljana idr.)	ČZS, JSSČ	Dvorana 2

*Organizator si pridržuje pravico do spremembe programa. Morebitne spremembe bodo objavljene na spletni strani ČZS.

Senzorična ocenjevanja medu v letu 2017

Objavljamo razpored slovenskih in mednarodnih senzoričnih ocenjevanj medu v letu 2017. Ocenjevanja bodo potekala po »Pravilniku o senzoričnem ocenjevanju medu«, ki ga najdete na spletni strani: www.czs.si/Files/PRA-

VILNIK%20O%20OCENJEVANJU%20%20MEDU.pdf. Najboljši vzorci s teh tekmovanj (prvaki v posamezni vrsti) bodo imeli možnost sodelovanja na državnem senzoričnem ocenjevanju medu za izbor državnega prvaka v senzoričnih lastnostih v posamezni vrsti medu. Letos bodo ocenjene vrste medu, ki so značilne za Slovenijo, in sicer aka-

cijev, cvetlični, lipov, kostanjev, smrekov, hojev in gozdni med ter med oljne ogrščice, rešeljike in ajde. Za en vzorec sta potrebna dva 450-g kozarca istega lota medu. Ob oddaji vzorca mora lastnik medu izpolniti tudi izjavo o sodelovanju, ki jo dobi pri organizatorju ocenjevanja ali na ČZS.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Organizator in kategorija	Zbiranje vzorcev	Naslov	Kotizacija	Informacije	Ocenjevanje	Zaključna slovesnost
Pomurski sejem d. d. mednarodno	do 2. 8. 2017 vsak delovni dan med 7.00 in 16.30	Pomurski sejem d. d., Cesta na stadion 2, 9250 Gornja Radgona ali Linhartova 36, 1000 Ljubljana (za Ljubljano prej pokličite)	42 EUR (DDV je vključen v ceno, tudi vstopnica na sejem AGRA in razstava medu na sejmu)	g. Boris Erjavec, 02/564 2115, 031/346 126, boris.erjavec@pomurski-sejem.si	8. 8. 2017	27. 8. 2017 na sejmu AGRA
Obalno čebelarsko društvo Koper slovensko	od 30. 8. 2017 do 2. 9. 2017	Marino Jurada, Kampel 26 b, 6000 Koper, tel.: 031/275 232	15 EUR	041/613 067	16. 9. 2017	21. 10. 2017 na Dnevih kmetijstva v Kopru
ČD Novo mesto slovensko	od 1. 9. 2017 do 3. 9. 2017	Tine Košmerl, Petelinjek 33, 8000 Novo mesto	15 EUR	g. Franc, 041/940 606, g. Tine, 051/344 512	9. 9. 2017	13. 10. 2017
ČD Semič mednarodno	od 1. 9. 2017 do 10. 9. 2017	ČD Semič, Taborska 8, 8333 Semič	20 EUR	g. Pavlin, 031/636 205, bojan@cebelarstvo-pavlin.com	7. 10. 2017	22. 10. 2017
ČZD Pomurja slovensko	od 4. 9. 2017 do 8. 9. 2017	V tajništvu Biotehniške šole Rakičan, Lendavska ulica 3, Murska Sobota ali po pošti na naslov ČZD Pomurja, p. p. 41, 9000 Murska Sobota	15 EUR	podpredsednik ČZDP g. Igor Litrop, 040/299 353, ali tajnik ČZDP g. Marjan Časar, 041/471 088	16. 9. 2017	do 23. 9. 2017

**ČZS in Aritours, ApiRoutes vabita na strokovno čebelarstvo ekscurzijo v Turčijo:
ISTANBUL – APIMONDIA 2017, ki bo potekala od 30. 9. do 4. 10. 2017.
Pridružite se in podprite Slovenijo, kandidatko za organizatoriko Apimondie 2021!**

Slovenija se ponovno poteguje za pridobitev svetovnega čebelarstva kongresa. Na Slovenskem večeru skupaj podprimo prizadevanje naših čebelarjev, da Apimondio ponovno pripeljemo v Slovenijo. S skupnimi močmi nam bo uspelo! Za podroben program pokličite ali pišite na Aritours.

PRIJAVE SE ZBIRAJO NA AGENCIJI ARITOURS do 30. julija oz. do zasedbe prostih mest po e-pošti info@apiroutes.com in po tel. 02/229 83 60, 051/299 179. Ob prijavi je treba sporočiti, katero vstopnico za Apimondio želite ter ali se boste odločili za čebelarstvo ekscurzijo in vožnjo z ladjo po Bosporju z večerjo ter folklornim programom.

Certificiranje ponudnikov čebelarstva turizma

ČZS si prizadeva za razvoj in uveljavitev čebelarstva turistične ponudbe, ki postaja redna ponudba slovenskega turizma. Letos nadaljujemo program certificiranja ponudnikov čebelar-

skega turizma. V ta program se lahko vključijo vsi zainteresirani čebelarji, ki se že ukvarjajo s čebelarstvo turistično ponudbo, in tudi tisti, ki to načrtujejo. Vse zainteresirane čebelarje – ponudnike čebelarstva turizma – vabimo, da najpozneje do **1. septembra 2017** na naslov ČZS posredujete predpisano

pisno izjavo o sodelovanju v programu certificiranja ponudnikov čebelarstva turizma v letu 2017, ki je dostopna na spletni strani ČZS. Za več informacij smo vam na voljo na e-naslovu: matej.mandelj@czs.si.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 5. 2017 do 20. 6. 2017

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Bela krajina, Metlika	10,5	Gozd, lipa
Bistriško Pohorje	22,4	Gozd
Bled	24,8	Gozd
Bohor - Lisca	8,3	Gozd
Braslovče	15,6	Gozd
Dolenjske Toplice	-2,9	Ni medilo
Goriška brda	3,5	Lipa, kostanj
Goriško, Šempeter	2,8	Lipa
Gornji Grad	38,3	Smreka
Gorjanci, Kostanjevica na Krki	19,7	Lipa, kostanj
Idrijsko	9,7	Gozd
Ilirska Bistrica	4,2	Gozd
Lenart	-1,7	Ni medilo
Kanalsko, Tolminsko	6,7	Gozd, lipa
Kočevski rog	5,7	Gozd
Koper, Dekani	5,0	Lipa
Kostrivnica, Lahomno	3,0	Gozd
Kozjak - Veliki Boč	17,8	Smreka
Kobansko na Kozjaku	12,1	Gozd
Jelovica-Rovtarica	7,1	Smreka
Krim - Iška vas	7,8	Gozd
Krško, Sevniško	6,3	Gozd, lipa

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Pokljuka	27,2	Smreka
Polhov Gradec - Podreber	7,4	Gozd
Laško, Malič	6,0	Gozd, lipa
Lendava	-6,7	Ni medilo
Ljutomer	-4,1	Ni medilo
Logaška planota, Menišija	5,2	Gozd
Lovrenško Pohorje	11,5	Gozd
Mali Bakovci	-2,2	Ni medilo
Kranjska Gora	34,3	Smreka
Ljubljana	9,7	Lipa, gozd
Podčetrtek	0,0	Ni medilo
Haloze - Zavrč	10,7	Lipa, gozd
Slovenska Bistrica, Oplotnica	7,5	Gozd
Ruško Pohorje	7,6	Gozd
Lukovica	3,7	Lipa, gozd
Trojane	15,0	Gozd
Travna gora	4,2	Gozd
Tmovski gozd	18,7	Gozd
Brežice	0,0	Ni medilo
Mokronog-Šentjanž	6,3	Gozd
Žužemberk	9,3	Gozd
Zgornje Posočje	11,1	Lipa

Povabilo k sodelovanju na Festivalu čebelarke pesmi - Lukovica 2017

Petje in čebelarjenje sta del slovenske kulture in zato smo se pri ČZS v sodelovanju z Občino Lukovica odločili za organizacijo 2. Festivala čebelarke pesmi. Na ta način želimo pevske ansamble spodbuditi k izvajanju

nedvomno številčnih in malo znanih pesmi s čebelarstvo vsebino, skladata telje pa k pisanju novih. Festival čebelarke pesmi bo potekal v **petek, 1. decembra 2017**, v popoldanskem času v Lukovici. Podroben program festivala bomo objavili po prejemu prijavnih ansamblov na sodelovanje. K sodelovanju vabimo odrasle pevske ansamble – moške, ženske ali mešane –, ki se boste na festivalu predstavili

s tremi slovenskimi pesmimi po svojem izboru, ena od njih mora imeti čebelarstvo vsebino. Izvedbo pesmi s čebelarstvo vsebino bomo strokovno ocenili in najboljšo tudi nagradili. Rok za prijavo za sodelovanje je **15. oktober 2017**, obrazec za prijavo je objavljen na spletni strani ČZS, na voljo pa je tudi na e-naslovu: matej.mandelj@czs.si.

Čebelarska zveza Slovenije

Delavnice terenskih svetovalcev JSSČ

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
4. jul.	19.00	Pridelava medu in sheme kakovosti	Martin Čuš	ČD Markovci, Nova vas pri Markovcih 47, Markovci	ga. Petrovič, 040/375 408
5. jul.	17.00	Pomen izvajanja rejskega programa	Franc Tratnjek	ČD Beltinci, Mladinska ulica 2, Beltinci	g. Tratnjek, 041/606 013
5. jul.	19.00	Pridelava medu in sheme kakovosti	Franc Tratnjek	ČD Beltinci, Mladinska ulica 2, Beltinci	g. Tratnjek, 041/606 013
11. jul.	19.00	Pomen izvajanja rejskega programa	Martin Čuš	ČD Ptuj, Trstenjakova 9, Ptuj	g. Vertič, 040/375 408

Mali oglasi

KUPIM

Dobro ohranjene AŽ-panje 9S z vso pripadajočo opremo, tel.: 040/859 456.

Mehansko čebelarsko tehtnico, tel.: 051/879 032.

NAJAMEM

Zemljišče ob Savi, med Zalogom in Kresnicami ali med Stanežičami in Medvodami, za postavitev čebel, tel.: 040/803 953.

IŠČEM

Čebelarja za prodajo čebeljih pridelkov na sobotni tržnici v Grosuplju, tel.: 041/776 840.

PRODAM

Ajdo, sorte čebelica, uporabno za setev ali mlinarske izdelke, tel.: 040/559 799.

Cvetni prah, kakovosten, letošnji, posušen ali svež (zamrznjen), cena po dogovoru (Gorenjska), tel.: 040/957 885.

Ajdo, sorte čebelica, primerno za strniščno setev, II. kategorija, pakirana, tel.: 051/660 481.

10 kg letošnjega cvetnega prahu, očiščenega, zamrznjenega, cena po dogovoru (Bela krajina), tel.: 070/359 279.

Letošnji cvetni prah osmukanec, posušen ali svež, možna dostava na dom, tel.: 040/845 113.

Cvetni prah, svež in suh, letošnji, tel.: 041/236 256.

Cvetni prah, pakiran po 5 kg, zamrznjen, letošnji, tel.: 041/990 360.

Akacijev, cvetlični, kostanjev in lipov med, lastne pridelave, možna dostava po vsej Sloveniji, tel.: 040/217 542.

Letošnje narejene družine z izbranimi kakovostnimi maticami, tretirane proti varozi, prevzem po dogovoru, tel.: 040/845 113.

Akacijev, cvetlični in lipov med, lastne pridelave, možna dostava po vsej Sloveniji, tel.: 040/217 542.

Akacijev, cvetlični, lipov in kostanjev med lastne pridelave, akacijev med je čist, letnik 2015, super za poslovna darila, tel.: 040/217 542.

Akacijev, cvetlični, lipov in gozdni med, letošnji, ter svež matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, z analizami, pridelan v največjem čebelarstvu v Sloveniji, ter matični mleček odlične kakovosti, tel. 031/734 905.

Letošnji akacijev med v sodih ali kozarcih, tel.: 040/815 884.

Med oljne ogrščice v sodih, tel.: 041/620 810.

Cvetlični med v kozarcih ali v sodih, letošnji, za večje količine možna dostava, tel.: 051/678 102.

Nekaj letošnjih narejencev na 2/3 LR-satih, v juliju ali avgustu, tel.: 041/410 152.

Stojišče v Besnici, 1000 m², 6 km od ljubljanske obvoznice, ob asfaltirani cesti, zaradi prenehanja čebelarjenja, tel.: 040/346 985.

Dve družini na AŽ-satih, več družin na 2/3 LR-satih, tel.: 040/865 988.

15 do 20 močnih, zdravih čebeljih družin na LR-satih (Krško), tel.: 031/563 002.

Nove AŽ 7- in 10-satarje – tudi 3-etažne, možna menjava za čebelje družine, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

30 čebeljih družin na AŽ-satih ter vso potrebno opremo za točenje medu, tel.: 040/565 065.

Nekaj čebeljih družin na AŽ-satih z letošnjimi maticami (Prekmurje), tel.: 051/393 142.

Čebelje družine na AŽ-satih, letošnje, tel.: 041/759 100.

Čebelje družine na LR-satih, tel.: 040/815 884.

Lepe lipove deske, rezane na 32 mm, žagane na začetku meseca maja, tel.: 041/793 579.

Rabljene AŽ-panje, 9-satne (Kranj), tel. 041/386 662.

2/3-naklade s satniki, pobarvane, in drugo opremo (podnice, pokrove, pitalnike), novo in rabljeno, zbite LR 2/3-satnike ter okrogle 2-l PVC-pitalnike – Logar, tel.: 031/553 293.

Osem AŽ-panjev 9 S, rabljene, dobro ohranjene in pobarvane, tel.: 041/858 736.

Dva nova AŽ-panja, z notranjim osmukalnikom, pobarvana, tel.: 041/804 139.

Kovinski pitalnik za AŽ-panje, sistem FRUC, brez utapljanja, ropa, neodvisnost od časa, vizualna kontrola odvzema, tel.: 041/679 980.

Kakovostno izdelane 10-satne AŽ-panje – kompletne, možna dostava, tel.: 070/307 030.

Šest trietažnih AŽ-panjev, 10-satnih, malo rabljenih, tel.: 051/339 096.

12 kompletnih RV-panjev, starih tri leta, ugodno (Dolenjska), tel.: 031/884 673

Več kompletnih LR-panjev 1/1, ugodno, tel.: 031/301 622.

zo naseljenih srednjih kirarjev, z lanskimi maticami, cena po dogovoru, tel.: 031/464 979.

Tovornjak MB 1213, letnik 78, z zabojnikom za prevoz 70 panjev, v brezhibnem stanju, komplet, tel.: 041/278 425.

Mobilni čebelnjak za 10 AŽ-panjev (Cerknica), tel.: 041/733 335.

Točilo za med, 3-satno, novo, tel.: 041/929 562.

Prikolico čebelnjak za 12 AŽ-panjev (neprevozno), šest nenaseljenih 10-satnih AŽ-panjev, točilo 4S ročno, cena po dogovoru, tel.: 031/819 607.

Točilo Kipgo, štirisatno, samoobračalno, motorno s programom (nerjavno jeklo), ter točilo Kunstelj, štirisatno, plastično, elektromotor, nerabljeno, tel.: 041/287 272.

Točilo šestsatno, samoobračalno, inoks pločevina, z ustreznim motorjem in avtomatikom, dobro ohranjeno (okolica Tolmina), tel.: 051/588 690.

Čebelarstva tehničnica

www.apiscale.eu samo **95,40 EUR**

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin
- spremljanje donosa medicine
- pravočasno ukrepanje ob rojenju
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev

041/844-482
Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica

Dr. Gosar

Eko koncentracije
Ameriški slamnik, rdeča pesa ... Koncentracije za mešanje z medom **z odlično prodajno zgodbo.**

Polnjenje medu
Polnjenje medu v priročni embalaži (pomoč pri deklaraciji in dizajnu).

Inhalacija iz panja
Različni inhalacijski seti, s katerimi lahko izvajate inhalacijo aerosola iz panja.

info@dr-gosar.si; www.dr-gosar.si; 041674724

Izdelava prevoznih čebelnjakov AŽ- in nakladnih

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

www.cebelar.net

PANJ AŽ, 7 satni
MATERIAL: **STIRODUR**
Panj dobite v paketu z navodili za sestavljanje

NOVO Cena: 22 eur/kos

Satniki AŽ
iz lipovega lesa, že sestavljeni s folci ter vrtani (6 lukenj).
Cena: 0.65 eur/kos

Medom d.o.o., Dolnja Bitnja 19 a, 6255 Prem

Medikoel VARROA DESTRUCTOR Me2900

Znebite se zajedavske pršice Varroje z novo revolucionarno metodo! Varroa Destructor Me2900 je naprava, ki z oddajanjem zvočne resonance povzroči razkroj pršice Varroje. Končno boste lahko zaščitili svojo čebeljo družino pred tem nevarnim zajedavcem brez uporabe kemikalij!

NOVOST

Medikoel d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica ♦ T: 045 378 510 ♦ M: 041 618 775 ♦ www.medikoel.com ♦ info@medikoel.com ♦ www.s-mediko.com

POLNENJE MEDU V VREČKE **INHALACIJA IZ PANJA**

Za vas napolnimo med v priročni embalaži, prisoten povsod, tako v gostinskih lokalih, kot v vsakem pohodniškem nahrbtniku.

Z inhalacijskimi seti API-AEROSOL I, API-AEROSOL II in API-AEROSOL Plus lahko izvajate inhalacijsko aerosolno apiterapijo iz panja. Izbirate lahko med seti z naravnim vlekom in seti s prisilnim vlekom.

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p., ZAVRTI 41 — 1234 MENGEŠ,
telefon: 01 723 70 27, **GSM:** 031 893 276, **e-pošta:** jmkunstelj@amis.net

Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

MIHA KUNSTELJ, s. p., ZAVRTI 41 — 1234 MENGEŠ,
telefon: 01 723 80 27, **GSM:** 031 352 797,
e-pošta: jm-kunstelj@amis.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE ipd.

Vse za čebelarje. Tudi v spletni trgovini:

www.cebelarski-center.eu

ČEBELARSKI CENTER LENART
☎ 05 917 89 27, 041 474 897
✉ info@cebelarski-center.eu

LASTNA PROIZVODNJA – VISOKA KAKOVOST
Izdelujemo panje iz tehnično sušenega smrekovega lesa.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.
 Gabrje 42, 1356 Dobrova
 Tel.: 01 36 41 106, faks: 01 36 41 307
 GSM: 031 351 964
 e-pošta: robineli@siol.net
 WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

**IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME
 TRGOVINA - ČEBELARSTVO**

**SPOŠTOVANI
 ČEBELARJI!
 OBVEŠČAMO VAS,
 DA BO
 OD 24.07. DO
 VKLJUČNO 14.08.
 ZARADI DOPUSTA
 TRGOVINA ZAPRTA!
 HVALA ZA
 RAZUMEVANJE!**

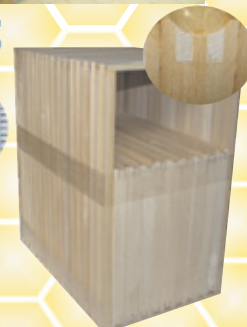
PVC POSODE

SATNICE

MATIČNA REŠETKA

SATNIKI

PITALNIK 5l S CEVKO

PLASTIČNA OBEŠALA

TESTNE MREŽE

VSE ZA OBNOVO PANJEV

OJAČANA RAZSTOJIŠČA

Delovni čas: od pon. do čet.: 9.00-12.00 in 15.00-17.00, pet.: 9.00-15.00

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4-% POPUST PRI GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 100 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Sladkor
25 kg vreča

**UGODNO
 POKLIČITE**

-15%

Ameriški lr
nukleus panj
6 satni
cena: 26,32 €

-20%

Dadant panj
z visoko podnico
cena: 81,69 €

-15%

Panj american
langstroth
barvan
cena: 63,32 €

-25%

Točilo classic
4 satno z mizo
in vertikalnim
cedilom
cena: 684,00 €

-20%

Točilo classic
8 kasetno
fi 1000 mm
avtomatično
cena: 1.675,60

-20%

Točilo premium
4 satna fi 600 mm
univerzalni kos
električni pogon
Cena: 773,60 €

-20%

Točilo premium
6 kasetno
fi 800 mm
avtomatično
cena: 2.010,89 €

*vse cene vsebujejo DDV

Ostalo čebelarstvo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485

Delovni čas trgovina Črnomelj: pon-pet 09:00-13:00 in 16:00-19:00, sob 08:00-12:00

Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale, M: +386 40 269 870

Delovni čas trgovina Domžale: pon: 9-16, tor: 9-16, sre: 9-17, čet: 9-16, pet: 9-16, sob: 8-12

www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
 www.kipgo.net; kigob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎ (01) 729 61 30, GSM 051 352 952 e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBIŠČITE NAS V NAŠI SPLETNI TRGOVINI WWW.KIPGO.NET

TEHTNICE ZA SPREMLJANJE DOGAJANJA V PANJU:
 -WIRELESS TEHTNICA
 -SMS TEHTNICA

IZDELUJEMO:
 -PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
 -PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
 -PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S
 -PANJI AŽ KOZINC 11+3

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 4% popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 50 EUR v naših prodajalnah.

ČRPALKA ZA MED 230V ALI 4X300V

POSODE ZA MED (iz nerjavečega materiala in PVC)

ZA 10 OKVIRJEV AŽ

PVC ZABOJI ZA TRANSPORT IN SKLADIŠČENJE POLNIH IN PRAZNIH OKVIRJEV

ČISTEJŠI CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ IN LR PANJ
VEČJA KOLIČINA CV. PRAHU
PANJI Z NOTRANJIM SMUKALNIKOM CV. PRAHU

NOVO VENTILACIJSKI KOMBINEZONI in JOPIČI
 -zračen
 -narejen je iz treh slojev tkanine in predstavlja zato popolno zaščito pred piki čebel

NALEPKE ZA MED, CVETNI PRAH, MEDENE PIJAČE IN PRELEPKE od 0,28 EUR/POLA

POLETNI URNIK JUL-AVG

BATUJE	PE LUKOVICA
pon-pet 8 00-16 00	pon-pet 9 00-13 00
sob ZAPRTO	13 30-17 00
	sob ZAPRTO

PE Čebelarna Lukovica bo od 17. - 28.7. odprta od 9.00-16.00.

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
 Tel/Fax: 02 / 331 80 10
 Delovni čas:
 od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
 sobota: od 8. do 13. ure.
 GSM: 051/348-426
 e-mail: jana.pp@amis.net
 www.cebelarski-center.si

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

- Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
- Panji AŽ, LR
- Čebelarska oprema in drobní pribor
- Čebelje pogače
- Točila in posode za med
- Satne osnove AŽ, LR, Kirar
- Steklena in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
- Darilni program

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

ČEBELARSTVO DEBEVEC

APIS MED®

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
 tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52 apis.med93@gmail.com

Delovni čas:
 ob delavnikih 8.00-12.00
 16.00-18.00
 ob sobotah 9.00-12.00

10-SATNI AŽ-PANJ

KRMILNIK ZA PLASTENKO

NAKLADNI AŽ-PANJ

PREDELAVA VOSKA V SATNICE SAMO 1,20 EUR/KG

TRIAZNI AŽ-PANJ

STIMI - KOLIČINSKI POPUST za več kot 150 kg, pri plačilu z gotovino

ŽICA ZA SATNIKE 250 g RSF - 4,8 EUR
 250 g CINKANE - 2,9 EUR

PRAŠILČEK AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI

GRELNIKI ZA MED 187 EUR

KAKOVOSTNA RSF-TOČILA IN POSODA

STANDARDNI LR- IN DVOTRETINJSKI LR-PANJ

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,20 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek po največ 7,00 EUR/kg. ■ Priznana vzrejališče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo naročila.

• Panji so izdelani natančno in kakovostno. • Kakovostna izdelava po ugodni ceni. • Uporabljam vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

FTN d.o.o.
Nad izviri 34
2204 Miklavž na Dravskem polju

www.ftn.si

02/62-96-226

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 8. do 14. ure.

**UGODNE CENE
KOZARCEV
IN
POKROVČKOV**

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in taljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

Sušilniki spadajo med subvencionirano čebelarstvo opremo.

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00
Sobota 8.00–12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade, d. o. o., iz šenčurja in
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

MIZARSTVO KRŽE
1936

TRADICIONALNA IZDELAVA VSEH VRST AŽ PANJEV NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV LES ROGLJČENI (CINKANI) SPOJI

Popust za člane ČZS

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
041 420 200 01/755-13-17

www.krze.si

Vzreja matic JOŽE HERBAJ
 Nedeljica 29, 9224 TURNIŠČE
 Tel.: 02/572 14 70 in GSM: 041/214 980
 Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev, vzrejenih pod nadzorom KIS-a.
MATICE LAHKO PREVZAMETE OSEBNO, POŠILJAMO PA JIH TUDI PO POŠTI!

Čebelarstvo in vzreja matic
Jožica in Jožef Tratnjek
 Žižki 93, 9232 Črenšovci

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652, 031/574 775,
 e-pošta: joze.tratnjek@siol.net

Vzreja matic
BUKOVŠEK
 – od leta 1934 –

Ponujamo vam označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev ter zrele matičnike. Matice pošiljamo večkrat na teden. Golo Brdo 19, I215 Medvode.

Tel.: 01/361 24 28

VZREJNI CENTER RODICA
 Grant 1e, 5242 Grahovo ob Bači

Ponujamo vam označene matice čiste kranjske sivke.

S KAKOVOSTJO DO USPEHA!

Naročila:
 tel.: 031/254 995
 e-pošta: info.carnica@gmail.com

Prevzem: osebno ali po pošti

KOLIČINSKI POPUST

VZREJA MATIC

Nudimo vam označene matice kranjske sivke in zrele matičnike odbranih matičarjev, vzrejene pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od 10. maja do pozne jeseni. Prevzamete jih lahko osebno ali vam jih pošljemo po pošti.

ČEBELARSTVO KOLAR
 Peter Kolar, Doklece 3, 2323 Prujska Gora
 ☎ 041 587 573

Nudimo vam tudi različne vrste medu in matični mleček.

Vzreja matic DARKO GRM
 Hude Ravne 1, Dole pri Litiji
 Tel.: (01) 897 21 45 – GSM: 041/900 606
 e-naslov: darko.grm1@siol.net

- Sprejemamo naročila za označene matice čiste kranjske sivke iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS-a.

VZREJA ČEBELJIH MATIC

 Čebelarstvo Vidovič
 Jože Vidovič
 Apače 300
 2324 Lovrenc na Dr. polju

Na podlagi 20-letnih izkušenj vzrejamo kvalitetne matice pod nadzorom KIS. Matice pošiljamo po pošti ali jih osebno prevzamete.

041 579 827
www.cebelaarstvo-vidovic.si

VZREJA ČEBELJIH MATIC Henrik Zaletelj

Vzrejamo matice, čiste kranjske sivke pod nadzorom KIS-a. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti. Sprejemamo tudi naročila za matičnike.

Fužina 59, 1303 Zagradec, TEL.: 01/788 60 86
 GSM: 041/775 333 in 031/775 333
 E-POŠTA: zaletelj.henrik@gmail.com

Vzrejamo kakovostne matice kranjske sivke pod nadzorom KIS-a. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti.

Pri nakupu več kot pet matic ni poštnine.
Pri nakupu več kot 10 matic vam priznamo 10-% popust.

 KAPUN
 ČEBELARSTVO

Vaneča 70a, 9201 Puconci
 Tel.: 031 703 603, 031 727 837
 e-pošta: info@kapun.net
 www.kapun.net

- Registrirano vzrejalšče čebeljih matic pri MKGP-ju vam nudi oprasene in neoprasene čebelje matice. Ponujamo tudi zrele matičnike znane starosti.
- Vzreja poteka po preizkušeni vzrejni metodi ter z lastno odbiro v selekcijskem čebelnjaku s sodelovanjem KIS-a (DPO) in ČZS (PRO).
- Matice lahko prevzamete osebno, pošiljamo jih po Sloveniji in v tujino.

Čebelarstvo Cvet
 Mitja Nakrst, Žeje 30, 1233 Dob pri Domžalah
 T: 031 291 603
 www.cebelaarstvocvet.si
 info@cebelaarstvocvet.si

Zapustili so nas

DR. JANEZ HROVATIN
 1932–2016

Uspešno in bogato življenjsko pot dr. Janeza je lani, najlepšega meseca v letu, prekinila smrt. Čebelariti je začel že kot otrok, ljubezen do čebel pa ga je spremljala vse življenje. Z manjšim številom panjev je čebelaril na svojem domu v ljubljanskih Črnučah. Čeprav ni živel na območju našega društva, se je vanj včlanil leta 1986 in mu ostal zvest do konca. Kot strokovnjak je dolga leta zasedal vodilna delovna mesta v slovenski elektroenergetiki, bil predstavnik Slovenije v tovrstnih evropskih združenjih, ves ta čas pa je kot pedagog izobraževal nove generacije elektroinženirjev. Svojem izrekamo

iskreno sožalje, čebelarji pa ga bomo ohranili v trajnem spominu.

ČD Dolsko

FRANC ORTER
 1928–2017

V 89. letu starosti se je ustavilo srce našega čebelarja in prijatelja Franca Orterja – našega Frančka. Rodil se je 16. oktobra 1928 v Josipdolu. Mir in tišino je poiskal pri svojem čebelnjaku. Čebelariti je začel leta 1965 in imel povprečno od pet do deset družin. Za svoje delo v čebelarstvu je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje, Kirarjevo priznanje, značko zvestobe za 50 let čebelarjenja ter ob svojem osemdesetem jubileju zlato priznanje ČZDM. Rad je priskočil na pomoč,

poprijel za vsako delo in neutrudno pomagal pri izgradnji čebelarskega doma. Zahvaljujemo se mu za vse, kar je dobrega storil za naše čebelarje in ČD Lovrenc na Pohorju. Kot vestnega čebelarja ga bomo ohranili v trajnem spominu.

ČD Lovrenc na Pohorju

FRANC TINČIČ
 1943–2017

V mrzlem januarskem dnevu smo se s poslovnim govorom in z društvenim praporom poslovili od našega dragega člana Franca Tinčiča. Pokojni Franc se je rodil 22. avgusta 1943 v Lovrencu na Pohorju, v številni družini. Čebelariti je začel leta 1980, ko je prve čebele dobil od sosede Marije Oder.

Čebelaril je povprečno s petimi družinami. Kakršen je bil do čebel, je bil tudi do ljudi. Vedno miren, nasmejan, preudaren in razumevajoč, zato smo ga čebelarji cenili. Za svoje delo v čebelarstvu je prejel odličji A. J. III. in II. stopnje, za dolgoletno vodenje blagajniških poslov pa priznanje Petra Močnika. V času izgradnje čebelarskega doma je bil v gradbenem odboru. Rad se je udeleževal vseh predavanj, saj je želel nenehno poglobljati svoje čebelarsko znanje.

ČD Lovrenc na Pohorju

MARTIN PAHOVNIK
 10. 11. 1935–30. 11. 2016

Konec leta smo se na pokopališču v Lučah poslovili od svojega prijatelja čebelarja

ČEBELARSTVO IN VZREJA MATIC
ANTON KUMER

Krnica 52, 3334 Luče
 Tel.: 031/793 032
 e-pošta: kumer.tone@gmail.com

Sprejemamo naročila za rodovniške matice kranjske čebele – sivke – iz odbranih matičarjev pod nadzorom KIS-a. Matice so oprasene na plemenilni postaji Lučka Bela.

Matice bodo na voljo v juliju 2017.

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA

Osmukalniki, kateri ne plesnijo.

Gladež 27
 1411 Izlake
 mobi: 041 985 313
 tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
 e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po ugodnih cenah.

Čebelarstvo PISLAK BALI

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Največje slovensko vzrejalšče matic z več kot 50-letnimi izkušnjami vam tudi letos ponuja oprasene in neoprasene matice z vrhunskimi proizvodnimi lastnostmi. Zaradi velikega zanimanja vas prosimo, da matice pravočasno rezervirate. Prevzeti jih je mogoče osebno, lahko pa vam jih pošljemo tudi po pošti. Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico ČZS priznamo 4 % popust ob nakupu opreme in pribora, matic in čebeljih pridelkov v vrednosti več kot 50 EUR.

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

VZREJA MATIC
ČEBELARSTVO DREMELJ

Janez Dremelj, Dragovšek 13, 1275 Šmartno pri Litiji
 GSM: 041/836 050, 041/779 119, Tel.: 05/971 06 23
 e-pošta: vzreja.dremelj@gmail.com

Sprejemam naročila za matice čiste kranjske sivke in zrele matičnike. Matice so označene, lahko jih prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti. Ob večjem naročilu matic je poštnina brez plačna.

Martina. Rodil se je v številni kmečki družini pod Raduho in na tej odmaknjeni gorski kmetiji imel idealne pogoje za čebelarstvo. Že v otroštvu je doživel strahote vojne in kmalu po njej, 1948, začel čebelariti. Kot samostojni podjetnik v gradbeništvu in mizarstvu si je sam naredil čebelnjak in panje na osnovi AŽ-panjev kot svojevrstni predalni sistem. Veliko dela in truda je vložil v izgradnjo Čebelarskega centra Saša Luče. S pomočjo vnuka Florjana je naredil panje za plemenilno postajo. Vrsto let je bil v UO in za svoje delo prejel odličji A. J. III. in II. stopnje. Z njegovim odhodom

je v naših vrstah nastala velika praznina.

ČD Luče

FRANC MALI
1946–2016

Konec preteklega leta nas je presenetila vest, da je nepričakovano preminil naš, po čebelarskem stažu, mladi član Franjo. Čebelariti je začel leta 1994, ko si je na domačem

vrtnu v Zajelšah postavil manjši ličen čebelnjak. Redno se je udeleževal vseh strokovnih in družabnih prireditev društva, saj je vedel, da brez poglobljenega znanja ni mogoče uspešno čebelariti. Družini, ki je izgubila skrbnega očeta in moža, izrekamo globoko sožalje, čebelarji pa bomo pogršali njegov prostodušni in umirjeni značaj ter ga ohranili v lepem spominu.

ČD Dolsko

Obvestilo

Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Osmrtnice do 80 besed so brezplačne, vsako nadaljnjo besedo pa obračunamo po veljavnem ceniku revije. Brezplačen obseg je hkrati tudi zaželen obseg osmrtnic.

Uredništvo

NAKLADNI PANJ

- kvaliteten smrekov les,
- skrbna in natančna izdelava,
- začetni kompleti na zalogi: osnova, naklada, okvirji, pokrov
- dodatno naklade in okvirji,

začetni komplet: **145,00 EUR**

www.omamljen.si 04 255 12 18 info@omamljen.si
Fundacija Vincenca Drakslerja so.p., Pristavška cesta 16, 4290 Tržič
Skupaj ustvarjamo novo življenje predmetov, ljudi in okolja.

SONARAVNO ZATIRANJE VAROJ

Na zalogi HLA PILNIKI BS-05, rezervni deli. Zaradi smrti lastnika iščemo kupca za nadaljevanje proizvodnje hlapilnikov.

Karakteristike hlapilnika:

- učinkovita uporaba brez ročnega uravnavanja pri spremembah temperature,
- preprosta uporaba v standardnih AŽ- in nakladnih panjih,
- počasno povečevanje koncentracij mravljinčne kisline,
- za večkratno uporabo.

NANOKEM, d. o. o., Tel.: 041/691 328,
Rečna ulica 6, Ljubljana 041/863 876

IZDELAVA OMETALNIKOV ZA ČEBELE

Specifikacija

- material: inox, nerjaveča pločevina,
- metlice: konjska žima,
- pogon: 2 motorja, brez jermenov,
- napajanje: 12VDC,

Mobilni telefon | E-pošta
040-346-436 | cebelarskaoprema@gmail.com

Privabimo čebele!

Bogata ponudba semen medovitih rastlin

VRTNI CENTER KALIA

SEMENARNE Ljubljana

- semena medovitih cvetic in zelišč,
- sadike medovite okrasne drevnine, enoletnic in trajnic.

www.semenarna.si

Ajda

Facelija

Inkarnatka

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZAČETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- **KVALITETNA IZDELAVA** (rogličeni spoji, kvaliteten smrekov les),
- **MOŽNOST DOSTAVE.**

040 464 873

www.mojcebelnjak.si

Mizarstvo *Stigal* o.o., Prmiceva ulica 10 a, 1291 Škofljica
Panje izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK - PETEK:

09.00 – 12.00

13.00 – 17.00

SOBOTA:

09.00 – 12.00

POLETNI DELOVNI ČAS TRGOVINE

07.08. - 18.08.:

09.00 – 15.00

ZAPRTO:

14.08.2017 IN SOBOTE V AVGUSTU

Akcijske cene veljajo od 01.07. - 31.08.2017 oz. do prodaje zalog.
Cene vključujejo DDV.

PITALNIK LR 7,5 l, PVC
Akcijska cena: 6,84 EUR

HLAPILNIK ZA MRAVLJIČNO KISLINO MEDJA
Akcijska cena: 2,30 EUR

HLAPILNIK ZA MRAVLJIČNO KISLINO
NASSENHEIDER; za vse tipe panjev

BRIZGALKA ZA OKSALNO KISLINO
S CEVKO 1-5 ML, AVTOMATSKA

Art. 2106

Art. 4104

SATNI PITALNIK
1,5 l, LR, DB, PVC
Akcijska cena: 1,89 EUR

MREŽE ZA PROPOLIS:
- 425 x 510 mm, PVC
Akcijska cena: 2,66 EUR

- standardna mreža PVC, m²
Akcijska cena: 2,55 EUR

- s povišanimi prečkami PVC, m²

MEŠALNA PALICA ZA MEŠANJE
SLADKORNE RAZTOPINE V TOČILU

LOGAR TRADE D.O.O. 04 25 19 410
POSLOVNA CONA A 41 info@logar-trade.si
SI-4208 ŠENČUR www.logar-trade.si

Naročeno vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme nad 100,00 €, priznamo čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico 4% popusta.

ApiLifeVar

4 AKTIVNE UČINKOVINE proti varozu

- Visoka učinkovitost (višja od 90-95%)
- Ni rezistence
- Enostavna & varna uporaba
- Podprto z več kot 15 let izkušenj
- Odobreno za ekološko čebelarstvo
- Odmerek prilagodljiv glede na stopnjo okuženosti z varozo, temperaturo in tip panja

Api-Bioxal

Samozavest odobrenega tretiranja

- ZAGOTOVLJENA KAKOVOST
za čebele, čebelje izdelke in potrošnika

- OPTIMALNA KONCENTRACIJA
za maksimalno učinkovitost (> 96%) in odlično toleranco

- ČAS DAJANJA:
ZIMA (malo ali nič zaroda)
POMLAD (rojenje)
POLETJE (blokirano leženje jajčec)

Datum priprave: APRIL 2017

Zdravilo brez recepta. Pred uporabo natančno preberite navodilo!
O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z veterinarjem ali s farmacevtom.

080 13 15 Alveis by Chemicals Laif spa
VETCONSULT PHARMA d.o.o.

EVROPSKO PRIZNANJE KAKOVOSTI

VČLANITE SE V
KLUB NAJBOLJŠIH!

Vključite se v evropske sheme kakovosti in dokažite kupcem, da delate dobro, da je vaš med višje kakovosti in z znanim poreklom. Pokličite na 01/729 61 29 Natašo Lilek ali pišite na natasa.lilek@czs.si.

Vsebinska tega promocijskega oglasa predstavlja le stališča avtorja in je v njegovi izključni odgovornosti. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.